

JULI THY

1959

BIBLIOTEKET FOR THISTED BY OG ANVI

Sand ved Thisted

Alle kender Stedet

MANUFAKTUR I HELE HUSET

Chr. Søndergaard

Telf. 54 og 56

57-

JUL I THY

1959

NI OG TYVENDE ÅRGANG

ALVOR OG GAMMEN
VANDRE TILSAMMEN

202

08.05

UDGIVET OG REDIGERET AF HOLGER HEBGAARD, THISTED

Udleveringslager til boghandlere udenfor Thisted amt:
Amtsavisens Forlag . Thisted

JUL I THY * 1959

29. ÅRGANG

Indhold:

<i>Juleprædiken</i> ved pastor Axel Sjølander.....	3
<i>Henny Petersen, Ydby: »Tvangsauktionen«</i>	4
<i>Helga Vognstoft: »I skumringen«, digt</i>	7
Forfatteren <i>Hans Bakgaard, Ydby: »Kløften«</i>	8
Forfatteren <i>August F. Schmidt: »Herredsfogden på aftenbesøg«</i>	16
<i>Anna Dahl Andersen: »Julepost«</i>	19
Forfatteren <i>Carl Raaschou: »Unddraget kgl. majestæts lov«</i>	24
Forfatteren <i>Johs. Buchholtz: »Limfjorden«</i>	28
Gdr. <i>Jens Kirk: »Fjowten griess«, digt på thybomål</i>	33
<i>Anna Dahl Andersen: »Brev til far«</i>	34
<i>Niels Sloth, Hurup: »Sognerådsvalget«</i>	36
<i>Hans Bakgaard: »Nu kimer ...«, digt</i>	39
<i>Anders C. Svalgaard: »Folkeforlystelser i Thisted i gamle dage«</i>	40
<i>Georg Morsland, Vils: »Den røde galt«</i>	44
Gdr. <i>Jens Kirk: »Eranthis«, digt</i>	45
Gdr. <i>Jens Kirk: »Æ wæjsterhaw«, digt på thybomål</i>	46
Forfatteren <i>Bertel Budtz Müller: »Thylands kaldende klokker«</i>	48
<i>»Wor ejen Serkus«</i> ved Peter Fidus	53

Omslaget forestiller det gamle pakhus i Doverodde, udført i tre-farvetryk efter akvarel af
CARL LUNDBLAD

Bidrag og evt. illustrationer til næste års
»Jul i Thy« bedes snarest tilsendt
udgiveren: HOLGER HEBSSGAARD,
Thisted Amtsavis.

EFTERTRYK FORBUDT

Thisted Amtsbogtrykkeri
1959

Og barnet tyder nu i vang...

AF PASTOR AXEL SJØLANDER

Så langt tilbage i tiden som bibelen giver udsyn over menneskelivet har det spørgsmål rørt sig i fromme sind: Hvad betyder Gudsnavnet? Og der kom en tid, hvor det svar ligesom fæstnede sig og blev stående, så der også angående gudsnavnet blev en arv at værne om og række videre til den næste generation! Gud er Abrahams og Isaks og Jakobs Gud! Der faldt ro over det lønlige spørgsmål, vel sagtens i århundreder, og dog blev det til sin tid stillet påny! En forventning kom til, takket være de stærke, profetiske ord, og det begyndte at dæmre for de bedste, at gudsnavnet havde mere at betyde. Det var som en grænse havde flyttet sig, men ingen formåede at udsige det nye. Kun en anelse blev i behold og forblev knyttet til gudsnavnet, indtil tidens fylde var inde! Hvad David dunkelt så og sang, og hvad profeter mange længtes efter: et gyldeår med nyt lys over gudsnavnet, alt dette blev givet til jordens børn i den midnatsstund, da Jesus, verdens frelser, blev født! Nu kom han, patriarkers håb, og er det kun lidt vi ved om hans opvækst, een beretning har vi, som viser frem til, at hans tale vil blive med flammeord og hans gave til mennesker vil blive en himmeldåb! Een beretning har vi fra vor Herres tidligste år, hvor det glimter frem, at han vil bringe den nye tydning af gudsnavnet, så forventningen kan finde det, den i århundreder har søgt.

Før vi går de tolv år frem i tiden, vil vi standse op ved julens begivenhed. Med glæde ser vi, at der var hyrder og vismænd, som havde sans for at bringe takken ind. De repræsenterer os, så mange som tillægger det betydning at fejre en kristen julefest. De viser et spor, som vi i det Herrens år 1959 stadig om end på lønlig vis kan følge, og det har nu da også noget at gøre med det nye lys, som frelseren har tændt over gudsnavnets betydning. Nær julens begivenhed vil det taknemmelige sind betænke, at Gud elskede verden så højt, at han gav sin søn, den enbårne! Og netop i den tro kan det tolkes, hvad navnet rummer og er! Det har

mere at betyde end Abrahams og Isaks og Jakobs Gud!

Det fortælles om Jesu Besøg som tolvårig i templet, at drengen ved den lejlighed hensatte de lærde i forundring. De skal vistnok have vist ham en klippe, i hvilken der var indridset et navn, som ingen af dem var i stand til at tyde. Og det ubegribelige sker: Jesus kan tyde det navn! Ja, sådan husker en gammel tradition, hvad der skete ved den lejlighed, og vist er det, at den gamle legende rummer den kerne af sandhed, at Jesus kunne tyde navnet på Gud, himmelens og jordens skaber. Til de ængstede forældre, der kom og fandt ham i de lærdes kreds, sagde han de gådefulde og på samme tid befriende ord: Vidste I ikke, at jeg bør være i min Faders gerning? Der glimter det nye frem, det som vor Herres mandomsgerning lod skinne klart fra først til sidst: Fader i dine hænder ...

Derfor fejrer vi kristen julefest. Her blev det givet forventningen at kunne sige, som sandhed er: Gud er vor og vor Herres Jesu Kristi Fader! Guds navn er et fadernavn, et dragende navn for de sind, der har noget tilfælles med julens vismænd og hyrder! I første række børnene, men jo da også hver troende og døbt, som i den enbårne søn finder forventningen opfyldt!

Og barnet tyder nu i vang,

hvad David dunkelt så og sang.

Der er i disse korte linier en juletale, som er værd at overveje påny! Den rummer en opfordring til ikke at fejre udenværkernes julefest, for her er ikke det, der imødekommer den lønlige forventning, nej, julen er noget andet og mere, end det der i de smukke og stemningsfulde dage kan ses på alt det ydre! Julen er barnesindets fest i pagt med Ham, der allerede som tolvårig var i stand til at tyde navnet: et Fadernavn at stole på, og det alle dage fra først til sidst. Så bliver der også denne gang en god og velsignet julefest i Jesu navn, den enbårne søns!

Tvangsauktionen

Novelle af Henny Petersen, Ydby

Katrine gik rastløs gennem stuehuset i slægtsgården Sandgård. Det var hende umuligt at finde hvile nogen steder. Hun standsede i døren til børnekammeret, for alt, hvad der fandtes derinde, gemte så mange skønne minder, det lille bord med de to små stole, den ældgamle brunmalede vugge, som børnene gennem flere generationer var blevet lagt i så snart de så dagens lys. Spiralsengen med den sribede hjemmevævede dyne, som børnene havde sovet i, når de ikke mere kunne ligge udstrakt i vuggen. Billedet på væggen af den grimme ælling, som Agnete altid havde holdt så meget af, og meget mere. Nu skulle alle disse ting flyttes ud af huset. Hun gik videre til storstuen, også den rummede en mængde skønne minder. I den havde oldeforældre og bedsteforældre hvilet ud efter en lang og travl arbejdsdag med Sandgårds stridbare og sandede agre.

Det havde også været hendes og Antons drøm engang, når de spændte fra, at hvile ud i storstuen som deres forfædre. Men nu var den drøm bristet, der var med et slag blevet vendt op og ned på det hele, ja — på alt — hvad hun og Anton havde bestemt. Det brev fra sagfører Kvist havde ændret alt så grænseløst.

Hun gik ud i haven, puslede lidt ved en udsprunget georgin, en blomst, som der hvert år foldede sig ud i den lille rabat, som børnene engang havde kaldt deres.

Også det var sidste gang hun ville se den blomstre i Sandgårds forblæste have. Hun spejdede ud over havet som så mange gange før efter sin dreng, Alfred, der sejlede på de store have. For var han blevet hjemme og hjulpet til med bedriften havde det måske set anderledes ud for hende og Anton, men hans hu stod ikke til landjorden, nej — det var søen, der tiltrak ham, og var det mon ikke synd at misunde ham det job, for Sandgård gav langt fra store rigdomme fra sig. Og alligevel, hun holdt så inderlig af den plet jord, de gamle, skæve mure med de små ruder. Det var trods alt hendes barndomshjem.

Hun bøjede sig og forsøgte at luge lidt ukrudt væk fra georginen, men det ville ikke rigtig lykkes og hun opgav. Hun gik igen ud fra haven og lod øjnene glide hen over de sandede agre og fik øje på Antonovre ved skellet; han gik mere krumbøjet end han plejede, syntes hun, han havde også taget sin tårn af arbejdet i Sandgård, og sorgen over dens forlis trykkede ham også, det vidste hun.

Hun tog sit tørklæde af og vinkede til ham — jo — han satte kursen hjemefter. Det lettede, for det var alligevel rart at være to, naar sorgen hang over hjemmet. Langsomt gik hun ham i møde, og inden hun nåede helt ud til ham, råbte hun: „Georginen i børnenes have er udsprunget!“

Uden at se op på hende fortsatte han

sin vandring og Katrine fulgte med, og det varede lidt, inden han svarede: „Du skal ikke fordybe dig for meget i de bedste minder her i Sandgård, det gør det bare sværere for dig at flytte herfra. Lad os hellere gå ind, du har måske lidt på kan-

for, og jeg holder af dig mindst lige så meget som den dag jeg gav dig mine tre ja foran altret, og kun døden kan skille os.“

„Du er en trofast hustru, Katrine, og skal min tid ikke blive meget længere her

den du vil varme, jeg er så knastør i halsen i dag.“

Lidt senere sad de tavse overfor hinanden ved køkkenbordet og forsøgte at nyde kaffen, men heller ikke det ville lykkes. Det blev Anton, der brød tavsheden og sagde lavmælt: „Hvad tænker du mon ikke om mig, sådan en kujon, der nu er kørt fast og må lade Sandgård — dit barndomshjem — gå på tvangsauktion, hvilken usling.“

Det blev for meget for Katrine, græden tog hun sin mands senede hænder mellem sine og svarede: „Du har intet at bebrejde dig overfor mig, for du har været og er stadig mig en god mand og en ikke mindre god far for Agnete og Alfred. Du har hverken spillet eller drukket; at uheld i besætningen og nogen alt for tørre somre har slået dig ud, kan du jo ikke gøre

på jord, som jeg ikke tror, for jeg ved, det vil tage hårdt på mig at flytte fra Sandgård, så give Gud, at du må få en blid alderdom, det fortjener du. Men nu må jeg ud til køerne, de venter ved hegnet, ved jeg.“

I dagene, der fulgte, tænkte Katrine meget over, om hun ikke i al stilhed skulle skrive til sin stenrige broder ovre i Amerika og sætte ham ind i sagen om tvangsauktionen, for Sandgård var jo trods alt også hans barndomshjem, så han var måske interesseret i at redde den fra forlis, men endnu havde hun udsat det. Og var det forresten værd at blande ham ind i dette sørgelige. Nej — de måtte hellere selv tage nederlaget og bag efter forsøge at leve videre og glemme.

Tiden gik og dagen for den fastsatte tvangsauktion nærmede sig. Katrine gik

stille omkring derinde og Anton ligeså derude; der var ingen glæde ved nogen ting, det hele var gråt i gråt. De vidste begge alt for vel, at Sandgård ikke stod til at redde. Kreditorerne havde forlængst sagt stop, og den forestående termin kunne de ikke klare, og hvor de skulle fejre julen om kort tid, laa hen i det uvisse.

Men een af de første dage i december kom hjælpen til dem som sendt fra himlen og reddede Sandgård fra forlis. Katrine fik brev fra sin rige broder.

„Kære søster og svoger,“ skrev han. „Det var med blandede følelser jeg for kort tid siden modtog brev fra eders datter Agnete om, at vort kære barndomshjem skal sælges ved tvangsauktion; jeg kan ikke få ro i mit sind derfor. Jeg ved også, at I to gode mennesker sørger derover, men hvis I vil tage mod min hjælp, så I kan blive i Sandgård, vil det være mig en stor glæde. For jeg ved alt for vel, at I ikke har ligget på den lade side, og at

det ikke er selvforskyldt, det er gået skævt for jer, og just derfor vil jeg gerne hjælpe jer. Afslå nu endelig ikke min hjælp, for hvis I gør det, tror jeg aldrig jeg bliver glad mere.

De kærligste hilsener sendes jer og ikke mindst en hilsen skal lyde fra mig til eders datter, for uden hende anede jeg intet om den fare, der lurede over mit barndomshjem. Vilhelm.“

Så hurtigt som Katrine kunne, løb hun ud, hvor hun fandt Anton i laden, for også han måtte indvies i den dejlige nyhed. De lod sig begge dumpe ned på en kasse og hvor de sammen læste brevet højt. „Er det ikke vidunderligt“, hviskede Katrine, da de var færdige, „nu får vi alligevel endnu en gang lov at fejre jul i Sandgård.“

Anton svarede ikke, det var han for bevæget til. Han luntede ind i den lune stald til sine firbenede venner, som han så nær havde været ved at miste.

I skumringen

AF HELGA VOGNSTOFT

*Nu sneen dækker mark og eng,
det er så koldt derude,
mor sidder med sin lille dreng,
mens »nordenvinden« tuder.*

*O, hør nu lille, søde mor,
mon du kan mig fortælle,
om vinterkongen højt mod nord
kan alle snefnug tælle.*

*Å, nej, min dreng, jeg næppe tror,
på vinterkongens vælde,
men Gud, som i det høje bor,
kun han kan dommen fælde.*

*Min lille mor, jeg spørger dig,
mon Gud for alting råder,
kan Gud så hjælpe dig og mig,
mod kulde, sult og våde.*

*Mor smiler til sin lille dreng,
en tåre randt på kinden,
hun svarer: »Ja, min lille ven,
Gud al vor sorg kan lindre«.*

*Min far, som engang hos mig var,
kan jeg få ham tilbage,
hvis jeg vil være rigtig rar,
i mange, mange dage.*

*Min egen lille, søde dreng,
hertil jeg kun kan svare,
din Far er lagt i himlens seng,
ham vogter Gud mod fare.*

*Min lille søn, nu er du træt,
put nu din kind paa puden,
se sneen falder ganske tæt,
se frostens blomst på ruden.*

KLØFTEN

Af forfatteren Hans Bakgaard

Hans vugge havde stået et sted på den jydskede hede, hvor urkokken har sine skoggerpladser, og hvor kronhjortens brunstbrøl ofte gjalder omkap med rævens tuden. Allerede som dreng blev den store natur hans verden. Om søndagen, når andre drenge samlede sig til leg med hverandre, stod han udenfor den lille gård og lyttede til de mange lyde fra hedens sære land. Hans kammerater, der forlængst havde givet ham navnet drømmeren, fordi de fandt ham for aparte og kedelig, skulle bare have set det glimt, som de rappende vildænder i hededammene tryllede frem i hans øjne. — De to tinf beundrede kammeraterne ham for. Hans enestående skydefærdighed, han håndterede sin salonbøsse som en mesterskytte, som selv de voksne i mange miles omkreds ikke kunne klare sig for. Ligeledes skrev han nogle udmærkede stile til stor glæde for den gamle hedeskolelærer. Klog og smuk var drengen, men en sær een, som kammeraterne ikke forstod.

Da drengen var 12 år gl., måtte forældrene gå fra den lille hedegård med de storslåede omgivelser, som drengen elskede.

Da de gik om bord i udvandrerdampen, der skulle føre dem til deres nye fædreland, Canada, var drengen som forstenet af sorg. Faderen var tavs og moderen græd.

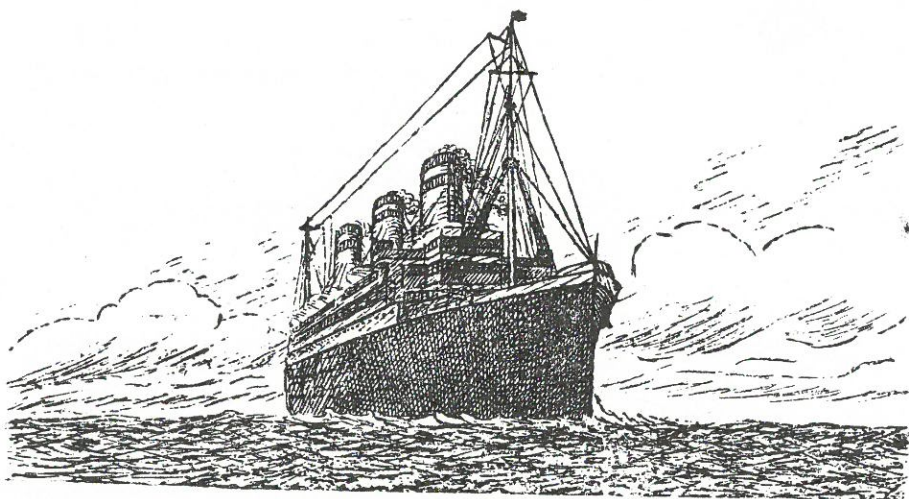
Hans nye hjem blev et skur, hvortil hørte et areal på 120 acres skov, som en onkel i Canada havde hjulpet forældrene til. Bygningerne til den kommende farm måtte de selv rejse af skovens træer, der måtte vige for øksen for at give plads til plov og harve. Slid, slid og atter slid.

Drengen fik langt til skolen, der bestod af en lille træbygning. Han fik elg, bjørn, los, ulv og ræv til naboer, da farmen grænsede op til de vældige regeringsskove, der løber langs den amerikanske grænse. Ve den ukendte jæger, der uden fører eller kompas betræder disse skove. Et år, da sneen smeltede, fandt man ligene af tre jægere, der var faret vild i vildmarken.

De vældige canadiske skove blev nu drengens verden. Han blev en mester til at bruge ski og snesko, og foretog på disse ofte lange ture ind i skovene, altid bevæbnet med sin Savage riffel, en foræring fra nogle jægere, der boede langt inde i vildmarken. Drengens skydefærdighed imponerede dem. I hele to dage havde han været gæst hos selveste den berømte William Hadley, der boede langt mod nord. Der gik sagn om Hadleys rævejagter og store fangster. Hele tooghalvfjerds rævebølge havde han præsenteret for drengen. Jo, drengen var for alvor dumpet ned i en verden, der passede ham. Fjorten år gammel skød han sin første bjørn, en begivenhed, der gjorde ham til dagens mand.

Men også på et andet felt udmærkede drengen sig. Han var flittig i skolen og kom forbavsende hurtigt efter sproget. Lærerinden var så interesseret i ham, at hun gav ham privat undervisning, oven i købet i flere år efter endt skoletid. Kun atten år gl. begyndte han at skrive artikler i det store amerikanske jagtblad „Hun-

frygtløs og stærk som han var, og kendt med skovene som sin egen lomme. Ve den bjørn eller ulv hans riffel pegede på. Og når dertil så kom, at han både var god og smuk, ja, så forstår man godt, at mangt et pige hjerte slog varmt for ham. Men dette med pigerne havde aldrig ligget for ham. Brødrene Stevens, der begge var

ter Trader and Trapper“. Han skrev under pseudonymet Danmark. I nogle af artiklerne skildrede han den jyske hede. Tyve år gl. var han ejer af en rævefarm. Stamdyrene havde han selv indfanget. I en løbegang omkring burene holdt en stor brun bjørn og een af de farlige tømmerulve vagt, frygtelige vogtere, som han selv havde fanget som unger. Da han var femogtyve var hans artikler fra „Jægernes verden“ kendt og elsket af de fleste jægere i Amerika og Canada. Men ikke nok hermed, han var absolut den foretrukne fører for de jagtselskaber, der hvert år i jagttiden strømmede til disse egne for at jage elg og bjørn, hjort og ræv. Brødrene Stevens — hans store læremestre — der på grund af alderdom ikke længere udholdt strabadserne, havde forlængst overladt ham førerposten, rolig, beslutsom,

gamle ungarke, havde flere gange pålagt ham at holde sig kvinderne tre skridt fra livet. Kvinder kunne være gode nok — mente de — men ikke i vildmarken.

Gennem en sagfører i moderlandet lykkedes det ham at købe barndomshjemmet, den lille hedegård, tilbage til forældrene.

Han var lykkelig den dag, da han fulgte de to halvgamle og forslidte forældre til damperen, der skulle bringe dem tilbage til moderlandet, hvor den lille hedegård nu ventede dem med lyse kår og gode dage. De havde først protesteret mod at rejse og lade ham i stikken. Men han var ubøjelig. Canada blev aldrig et land, hvor de følte sig hjemme. Med ham var det en anden sag. Han var ung og stærk og havde sine skove, og nu måtte han jo desuden overtage farmen og klare sagerne med

onkelen. Hans ræve var allerede en efterspurgt vare til avlsdyr.

Blandt de jægere, han var fører for, var der bl. a. en millionær ved navn Mervin. Da Mervin en dag havde nedlagt en stor bjørn, havde han forklaret sine omgivelser, at Danmark og skovene var blevet en del af hans verden. Den fem hundrede punnds store bjørn var blevet udstoppet og havde fået sin plads i millionærens palads.

En aften i slutningen af december møder vi Danmark i dagligstuen på sin farm. Folkene er gået til ro, men Danmark vandrer uroligt frem og tilbage i stuen.

I den sidste tid har den ellers så rolige Danmark ikke været sig selv. Brødrene Stevens er kommet til det resultat, at han er faldet for en kvinde, som nok skal ødelægge ham. Ja — Danmark var virkelig faldet for en kvinde. Han var blevet heftigt forelsket i den smukke toogtyveårige Helen Mervin, millionærens eneste barn. Den feterede og ombejlede studine fra Columbia universitetet. Hvordan ville det mon ende? Kunne den store kløft, der var mellem dem, nogen sinde jævnes ud? Et var sikkert: Han elskede hende, og hun ham. Det havde været kærlighed ved første øjekast, da de for tre år siden så hinanden. Gang på gang havde hun fulgt faderen til skovene. Og for en månedstid siden havde han taget mod til sig og erklæret hende sin kærlighed. Han havde ved denne lejlighed vist hende bjørnehiet, som han kaldte det, vældige klipper, der var yndede tilflugtssteder for bjørnen. I en af disse grotter havde han reddet livet, engang han var blevet overfaldet af en heftig snestorm. Hele to døgn havde han tilbragt der. Forundret havde Helen spurgt ham om, hvordan han havde opholdt livet, og han havde vist hende, hvordan man ved at gnide to stene mod hinanden, let kunne slå ild, og dermed tænde et bål. På det fremspringende plateau talte

de alvorligt sammen om deres kærlighed, mens de begge lovede aldrig at svigte hinanden. Arm i arm stod de i lang tid og så ud over de uendelige skove, altfor lykkelige til at tale. Og som for at give øjeblikket endnu mere stemning steg morgensolen op bag den fjerne skovsø og viste dem vildmarken i guld.

Siden den dag havde de vekslet mange breve sammen, selvfølgelig i al hemmelighed, men hendes brev i dag var en gåde: „Kære“ læste han „glæder mig vildt til lørdag. Din Helen“. Havde hendes far mon opsnappet et af hans breve og opdaget, at de elskede hinanden og omgående taget en anden fører til jagten?

Torsdag før den omtalte lørdag var et lille jagtselskab forsamlet hos Tom Mervin i hans pragtfulde hjem på Riverside Drive. Ved daggry ville selskabet forlade New York og sætte kurs mod Canadas skove, hvor de ville tilbringe fire dage.

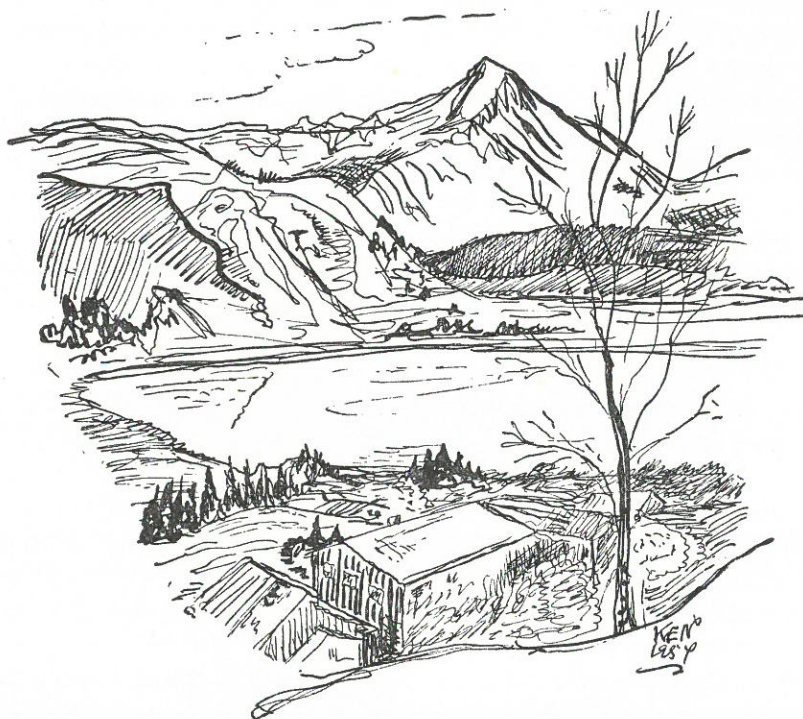
Tom Mervin ville selv tage plads bag rattet i sin store vogn, og chaufføren ville følge efter i den lille vogn med geværer, jagtudstyr o. s. v. Der kunne jo også falde vildt, der skulle transporteres fra skoven til byen. Undervejs ville de gøre et kort ophold ved Niagara vandfaldene.

Et øjeblik havde Helen kaldt sin fætter til side og fortalt ham, at hun var ved at forgå af lykke, da hun skulle møde Danmark på lørdag. Stakkels Helen. Endnu havde hun ingen anelse om, at faderen havde fået mistanke om, at hans datter var forelsket i en mand, der levede langt inde i de canadiske skove, og som ernærede sig ved jagt og lignende. Faderen havde troet, at den fryd, som hans datter havde lagt for dagen, hver gang de skulle på jagt i Canada, skyldtes glæden over jagten og skovene. At Danmark var en hundrede procents jæger, vidste han. Men at hans eneste barn og arving skulle falde for ham, havde han aldrig drømt om. Det måtte ikke ske. Hvad ville deres omgangs-

kreds dog sige. Nej — godt, at han havde taget en anden fører.

Da selskabet ankom til skovene var det ikke Danmark, men Randal, der tog imod dem. Helen var dybt skuffet. Hendes fætter så det straks. Han havde forlængst

et par lange skud, men uden resultat, og da bjørnen var såret, måtte de selvfølgelig optage forfølgelsen. Mervin måtte uvilkaarligt tænke på Danmark. Men da han i det samme betragtede datteren, blev han irriteret over hendes blege og tillukkede

opdaget, hvordan det stod til med Danmark og hans kusine. Selv var han omtrent lige så skuffet. Han var så vant til at blive modtaget af den rolige og venlige Dansker, der for ham stod som en troldmand, der var i stand til at løfte sløret for skovenes mysterier. Mervin selv så ikke glad ud. Den sædvanlige stemning manglede. Da den første jagtdag var til ende blev et meget beskedent jagtudbytte bragt til campen, hvor selskabet holdt til. Den næste dag begyndte med uheld for Mervin. I en tykning dukkede pludselig en bjørn op, som Mervin gav ild på. Men han sårede den kun. Randal forsøgte sig med

ansigt. Da bjørnen fortsatte op over bakket terræn, bød han sin datter at blive stående på et bestemt sted til selskabet vendte tilbage.

Mens Helen ventede, opdagede hun pludselig, at hun var i nærheden af bjørnehiet, som Danmark havde vist hende. Hun måtte derop. Hun kunne sagtens finde tilbage. Hun gik og gik. Hvor var der dog langt derop, selv om stedet syntes hende nær. Nå — nu endelig var hun der. Men pludselig opdagede hun, at vinden havde rejst sig, og det begyndte at sne. I et nu gik det op for hende, at hun var i livsfare, og i sin angst begyndte hun at

råbe om hjælp. Men ingen hørte hendes råb. Da selskabet kom tilbage, var Helen forsvundet.

Uhyggeligt til mode over hendes forsvinden og den voldsomme snestorm, satte de kurs mod Campen i håb om at finde hende der.

En frygtelig angst havde grebet faderen. Var det mon himlens straf til ham. Randal sendte straks bud efter Danmark og brødrene Stevens. De arriverede et par timer senere og gik straks til det sted, hvor de havde efterladt Helen. Muligheden for at finde hende i den forrygende snestorm var ringe. Forinden skaren skiltes, aftalte man at signalisere med rif-felskud, hvis hun blev fundet. Fuld af fortvivelse stirrede Mervin på Danmark. I hans øjne læstes frygt og håb. En dyb alvor havde grebet forsamlingen. Selv de hærdede skovmænd brødrene Stevens ry-stede på hovedet.

Da skaren skiltes, satte Danmark straks kurs mod bjørnehiet. De andre gik sammen to og to, men Danmark gik alene. Det var som en højere magt drev ham fremad. Hun er i bjørnehiet, hviskede han til sig selv. Hun må være der. Han kunne næsten føle hendes nærhed. Store himmel — hvis han ikke fandt hende — ja, så måtte ødemarken gerne berede ham en grav straks.

Langt om længe fandt han frem til bjørnehiet og fandt Helen uskadt.

Med et jublende skrig kastede hun sig i hans arme. I flere sekunder var de ude af stand til at tale. Hvad de omsider talte om, før Danmark afskød sin riffel, fik verden aldrig at vide.

Da Danmark afleverede Helen, sund og frisk, trak faderen sin tegnebog frem og rakte ham 1000 dollars, men disse penge måtte Mervin stikke i tegnebogen igen.

Danmark havde, som han sagde, kun gjort sin pligt.

Da jagtselskabet kørte tilbage til New York, følte Mervin sig umådelig lettet.

Var der alligevel ikke noget mellem hans datter og Danmark. Havde han ved en dum mistanke ødelagt sin jagt, som han havde glædet sig så meget til?

En morgen i marts måned aflægger vi atter besøg i Mervins villa, hvor der finder et meget dramatisk optrin sted mellem ham og datteren. Den foregående aften har Helen haft ungt selskab, og hun har efter hr. og fru Mervins mening opført sig meget upassende overfor sine mange tilbedere. Hun havde været kølig og utilnærmelig, ikke mindst over for Lew Kerrey, en håbefuld ung ingeniør, som hr. og fru Mervin gerne så som svigersøn.

Til forældrenes bebrejdelser erklærede Helen, at selskabet interesserede hende ikke. Der var kun een mand i verden, hun elskede, og da Mervin spurgte, hvem det var, faldt svaret fast og roligt: Danmark. Det kom til en voldsom scene, og faderen gik bort i vrede.

„Sig mig, Helen“, sagde moderen, „vil du lave skandale? Hvad tænker du egentlig på? Har du glemt skandalen med „Smukke Bill“ og Margit Durant? Blev Margit ikke også forelsket i en mand, der boede langt inde i skovene, men hvordan endte det? Vil du, den fetere og ombejlede, sige farvel til dit pragtfulde hjem med dets rigdom og luksus for at kaste dig i armene på en mand, du knapt nok kender. Helen, tænk dig dog om. Du er vort eneste barn. Gør os ikke den sorg“.

„Mor“, sagde Helen, „al verdens rigdom og luksus er for intet at regne mod kærligheden. Alt vil jeg give afkald på, blot ikke på den mand, jeg elsker“.

Et øjeblik var den unge pige, der talte så smukt om kærligheden, næsten ved at rive moderen med sig. Men nej — det gik ikke. Også moderen forlod Helen i vrede.

En morgen først i april blev hr. og fru Mervin chokeret ved at finde et brev fra Helen, der kort og godt meddelte dem, at hun var rejst op til Danmark.

Som en løbeild gik sensationen over lan-

det. Det store jagtblad med Danmarks artikler blev pludseligt læsestof for den fornemme verden, der fandt, at han var en betydelig skribent. Og Helen, den forvante millionærdatter, ja, hun faldt forbavsede hurtigt til i de nye omgivelser. En ældre pige, som hun havde haft i huset, lærte hende hurtigt at lave mad og tage på tingene, som det sømmer sig en

Mervin havde bedt lægen om at tilse hans frue, der i den sidste tid ikke havde følt sig vel tilpas. Da samtalen mellem de to herrer var til ende og lægen rejste sig for at gå, lagde han en hånd på Mervins skulder og sagde:

„Ja, hr. Mervin, Deres frue er ikke just syg — men hun trænger til opmuntring.“

Da lægen var gået, sank Mervin ned i

husmoder. Mange gange fulgte hun sin mand gennem skovene, skiftevis på hesteryg, snesko og ski. Elsket og beundret af sine naboer blev hun, mild og god som hun var mod alle. De inkarnerede pebersvende, brødrene Stevens, kaldte hende en engel.

To år efter brylluppet indtraf en lykkelig begivenhed: en lille dreng, som Helen selv holdt over dåben i den lille kirke. Han fik sin morfars navn Tom. Kort tid efter dåben blev drengen fotograferet, og et billede blev sendt drengens bedsteforældre i New York.

Hr. Mervin og hans frue havde forgæves ventet, at deres datter skulle vende tilbage.

Nogle dage før jul aflagde en læge besøg hos Tom Mervin i hans Privatkontor.

en stol og faldt i dybe tanker. Lægens ord: „Hun trænger til opmuntring!“ lød stadig i hans øren. Tja —. Også han trængte til opmuntring. Havde han nu ikke været lovlig hård overfor Helen og Danmark? Mervin tog sin tegnebog frem og så på billedet af drengen og hans forældre. Under billedet havde Helen skrevet: Her bor lykken.

Ja, og hvad andet ville han vel sin datter end netop lykken. Hvor mange gange havde han i den sidste tid ikke ønsket sig bort fra den støjende by op til skovene, til den store stilhed? Hvor var det dumt at tro, at kløften mellem Helen og Danmark og ham aldrig kunne jævnes. Gav han ikke efter nu, kunne det let blive for sent. Hans hustru kunne blive alvorligt syg og dø fra ham Det måtte ikke ske.

Den næste jul måtte ikke blive så tom og trist som de to foregående. Kløften måtte jævnes.

Juleaftensdag finder vi Helen i den fine stue på farmen travlt beskæftiget med at dække og pynte juleaftensbordet. Hun

smiler lykkelig mod Helen og trækker hende varsomt med sig hen foran billedet fra den jydsk hele. Hun ved, at han vil pege paa det og sige: Der, Helenpige, skal du og Tom og jeg til næste år tilbringe vor sommerferie. Du skal høre urkokken

venter gæster, selveste Hadley, den store rævejæger, og brødrene Stevens. Det er forlængst bestemt, at de tre jægere skal tilbringe julen hos Danmark og hende. I halvhelligdagene skal de på støverjagt efter rævene. Hun lytter interesseret til deres beretninger og spændende og dramatiske oplevelser fra vildmarken.

Af og til standser hun dog i sit arbejde, mens der går en let skygge hen over hendes smukke ansigt. Hun er lykkelig, usigelig lykkelig med Danmark og sin lille dreng — men dette med far og mor pinner hende. Da Helen næsten er færdig, kommer Danmark ind. Også hans tanker flyver til far og mor i fødelandet. Han

skogre og skovduen kurre og høre gøgen juble over Danmarks dejlighed i den lyse nat. Helen smiler lykkelig, mens Danmark trækker hende ind til sig.

Da Helen havde budt sine gæster til bords, gik døren op, og Mervin og hans frue trådte ind. Som i de gode, gamle dage havde Mervin riffel og haglgevær slynget over skuldrene.

Selv gamle Hadley og brødrene Stevens kunne ikke holde tårerne tilbage over det, der skete denne juleaften.

Danmarks og Helens yndlingshunde, bjørnehunden og støveren, genkendte øjeblikkelig Mervin og vejrede jagt. De sprang ellevilde omkring ham, mens stuen

gungrede af deres: Yv yv yv og hav hav hav. Tom Mervin var bevæget. Han søgte at skjule noget vådt, der trængte sig frem i øjenkrogene. Senere på aftenen listede han udenfor og stod i nogle minutter i dybe tanker. I hans lange og strålende karriere havde han aldrig lidt et så alvorligt nederlag som det, han havde lidt overfor Danmark og sin datter. Men det forunderlige var, at han trods dette var ovenud lykkelig. Det stod ham klart, at han i Danmark havde fået en helstøbt mand til svigersøn. Han glædede sig i tanken allerede til med sin frue at aflægge Danmarks fødeland et besøg. Et sted ude i vildmarken lod en ræv sin gjaldende tuden høre. Hadley havde jo allerede sagt, at der var usædvanligt mange ræve i år. i tanken var

han allerede på post bag en fyr et sted inde i skovene, parat til at standse den røde streg, når den fo'r afsted med det halsende hundekobbel i hælene. Inde fra stuen lød flygeltoner ud til ham. „Stille nat, hellige nat“. Helen spillede smukt. Tom Mervin var så underlig grebet. Han rettede sit blik mod Bethlehemsstjernen, den stjerne, hvis blændende lys var stærkt nok til at jævne de kløfter ud, som menneskene selv byggede op imellem sig. Havde han bare fulgt dette lys den første jul, da Helen var rejst.

Nå — nu sang de derinde, nu var juletræet nok tændt. Han måtte ind nu. Han havde så meget at gøre godt. Og han var fast besluttet på at gøre det.

Herredsfogden på aftenbesøg

*Ddyl
i det gamle
Vestervig*

★ ★ ★ AF FORFATTEREN AUGUST F. SCHMIDT

Ligesom herregårdene ofte var — og er — i hænderne på folk, der er knyttet til hverandre med slægtskabsbånd, således kan det også være tilfældet med proprietærgårde og bøndergårde, at en hel række sådanne i en egn kan være ejede af mænd, der er i familie med hinanden.

Vi har et lærerigt eksempel herpå fra Thisted amt og nærmest tilstødende landområder. Her var i forrige århundrede tre bekendte slægter indgiftede i hinanden, nemlig slægterne Breinholt, Stockholm og Bendixsen. Disse tre familier eller slægter ejede i 1800-tallet og i begyndelsen af dette århundrede ikke mindre end 26 nordvestjydske herregårde og proprietærgårde. Disse var: Skibstedgård, Damsgård, Sindbjerggård, Vestervig Nedergård, Vestervig Overgård, Vestervig Kloster, Revsgård, Boddum Bisgård, Momtoft, Spøttrup, Hegnet, Breinholt, Vandborg Vestergård, Rysensteen, Kappel, Sønder Vinkel, Volder, Vadskærgård, Lem Kirkegård, Dybe Kirkegård, Rydbjerg, Sønder Holmgård, Pallesbjerg, Hanbjerg Hovgård, Tandrup og Store Djernæs.

Som man ser, en hel perlerække af nordvestjydske storgårde indenfor samme familieforbindinger. Det gav megen sikker-

hed og selvfølelse i optræden og væremåde at vide sig som medlemmer af disse velhavende og dygtige familier. Det var folk, som kunne være ret aristokratiske i deres adfærd. Således havde ejeren af Skibstedgård 1866—1891 Andreas Bendixsen ingen samkvem med sine naboer. Han omgikkes slet ikke privat de mindre gårdmænd i egnen. Dette fandt man naturligt nok, da der tidligere var meget større standsforskkel på landet end der er nu tildags.

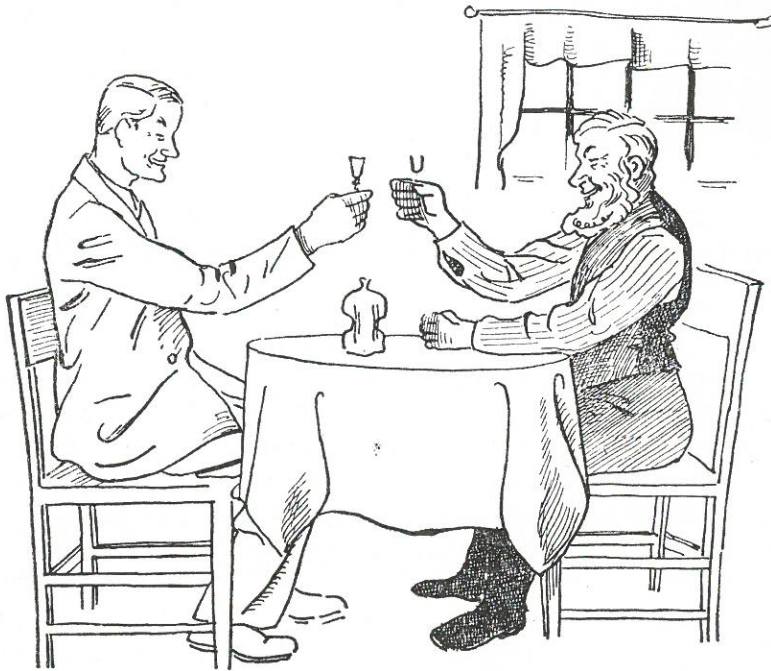
Andreas Bendixsen var udgået fra en anset og dygtig familie. Han blev født i Thisted 1833 som søn af Konsul, tobaksfabrikant Frederik Carl Bendixsen og dennes første hustru Mariane Augusta van Mehren, der var søster til købmand Johann Fr. van Mehren, Helsingør, hvis søn var den ansete professor i østerlandske sprog A. F. van Mehren (1822—1907).

Andreas Bendixsen blev gift 1866 med Karen Stockholm, der var datter af Niels Juelbye Sand Stockholm (1808—92) og hustru Karen Marie Breinholt (1818—95). Karen Stockholm blev født på gården Vestervig Kloster 1843.

Andreas Bendixsen og hustru på Skibstedgård fik i deres ægteskab to børn: Poul Stockholm Bendixsen (1866—1950)

og Mariane Bendixsen (1868—1950). Poul Stokholm Bendixsen, der var meget slægtskyndig, fortalte mig 1945—46 mange interessante træk om den „ubrej familie“, han hørte til. Ikke mindst var det fornøjeligt at høre om hans bedsteforældre og de-

1871—96 var herredsfoged for Hassing og Revs Herreder. Han havde i dette embede bopæl i Vestervig. Jansen kom en bestemt aften til samme klokkeslet i hver uge på besøg hos Stokholms, og han fik hver gang en god bespisning med drikke-

res omgangskreds. Bedsteforældrene var de ovennævnte Niels Juelbye Sand Stokholm og Karen Marie Breinholt. Dette ægtepar henlevede deres alderdomsdage i Vestervig under særdeles gode kår. De to gamle spillede ofte kort med hinanden for at få tiden til at gå. De spillede om penge, og Stokholm ville gerne snyde sin kone under spillet!

Pastor A. Chr. Riis-Lowsen, der var præst i Vestervig 1876—96, kom en aften om ugen på besøg hos de gamle Stokholms. Den værdige gejstlige ville intet spise, selv om han blev budt til bords. Anderledes var det med herredsfoged Niels Peter Jansen (f. 1819 i Hobro som byfogedsøn), der

varer til. Han bødes på en varm ret samt koldt bord. Det var gode sager, madam Stokholm satte frem for herredsfogden, der vidste at tage for sig af retterne. Imens han spiste, sad Niels Stokholm i sin store lænestol ved vinduet og hørte opmærksomt på embedsmandens interessante beretninger, samtidig med at husmoderen, assisteret af den ene af husets to tjenestepiger, vartede op og nødte den fine gæst. Stokholms mente, det var den største ære for herredsfogden at lade ham spise alene. Jansen betragtede dette arrangement som en selvfølge. Hans ugentlige spisebesøg var meget kærkomment, det betragtedes som en ære for huset, og

samtalen gik livlig mellem den spisende og drikkende rettens håndhæver og det gamle ægtepar.

Niels Peter Jansen var stor og grov, og da han var en meget dygtig politimand (han opklarede et mord og blev derfor ridder af dannebrog 18. november 1878), var bønderne og alle andre rædde for ham. Kromand Anton Kjerulf i Ydby gamle kro sagde, at han var kun bange for to mennesker: sin kone og herredsfoged Jansen, som det ymtedes om, havde ondt ved at få pengene til at slå til. Da han spiste og drak gratis alle steder, hvor han kom frem i sit vidtstrakte distrikt, har en sådan vindskibelig fremfærd antagelig styrket hans økonomi.

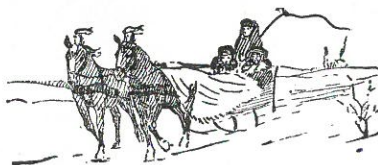
I sommeren 1893 var frøken Augusta Zangenberg på besøg i Vestervig for at indsamle oldsager. Hun talte da med Riis-Lowson og herredsfoged Jansen om sagen. Sidstnævnte stillede sig tvivlende overfor hendes foretagende og spurgte gentagne gange, om hun mente at kunne samle oldsager op af havet.

Herredsfoged Jansen var sønnesøn af biskop Rasmus Jansen, Aalborg. En broder til herredsfogden var juristen Frederik Julius Jansen (1820—1903), der var

gift med Vilhelmine Marie Pontoppidan, datter af pastor Børge Pontoppidan til Damsholte på Møen. Fr. J. Jansens søn, Hans Billeskov Jansen (1861—1943) var 1906—36 overretssagfører i Thisted. Hans søn er den lærde litteraturhistoriker, professor, dr. phil. F. J. Billeskov Jansen (f. 1907).

Herredsfoged N. P. Jansens ene datter blev gift med sagfører Chr. Fischer Bendixsen, Thisted, og den anden af hans døtre blev gift med en broder til Chr. Fischer Bendixsen. Denne broder, Anthon Bendixsen, var postmester i Vestervig. Disse to brødre var fætre til Andreas Bendixsen på Skibstedgård, der, som nævnt, var svigersøn til det gamle, velhavende ægtepar, der spillede kort med hinanden og beværdede herredsfoged Jansen.

Minderne fra disse gamle, rolige og hyggelige tider kunne Andreas Bendixsens søn, Poul Bendixsen, så herligt fortælle om på sine gamle dage, og da det sikkert kan fornøje andre end nærv. forf. at høre lidt om gæstfrihed i det fordums Vestervig, er der i denne redegørelse blevet fortalt herom. Poul Bendixsen og hustru hviler nu begge på Brabrand kirkegård.

Julepost

Af Anna Dahl Andersen

Pakkerne hobede sig op i hundredvis; sådan en jul havde de aldrig før gået i møde, det var ligesom kulminationspunktet var nået og folk overgik hverandre med gaver i år. Overalt i pakhuset var der dynget op med kasser og pakker, hvis indpakning til tider var så dårlig, at indholdet bogstavelig talt hang i en sytråd.

Det var dagen før juleaften, og den unge medhjælper og assistenten var blevet anmodet om at hjælpe pakmesteren med at sortere pakker. Det gik i rivende fart, da de måtte have sat lidt skik på det inden næste ombæring.

— Hvad står der på denne pakke, Iversen? Pokkers, at folk ikke kan skrive, så man kan læse det.

Assistenten holdt en pakke hen for næsen af medhjælperen.

— Ja, for mig at se står der sådan noget som Sankt Peder, Himmelstræde eller noget i den retning, grinte den unge mand.

— Ja, menneskene er helt bløde i knolden nu op til jul. I går, da vi sorterede julekort, var der sytten uden adresse.

— Ok, det er ingenting, tog assistenten til genmæle. — Det første år jeg var elev, havde jeg til juleaften samlet mig 57 små sikkerhedsnåle i en bunke. Det kostede den gang ikke mere end fem og tyve øre for et brev, og vi havde da disse fem og

tyve ører med huller i, så var det let at sætte en sikkerhedsnål gennem brevet og mønten og putte det i postkassen, når man havde glemt at købe frimærker.

— Se, nu er vi omtrent færdige! sagde Iversen og bankede hænder, for det var hundekoldt. — Det er heller ikke for tidligt, for om fem minutter har vi pakkevognen; men hvad seven er det for en tilføjelse? råbte han og løftede en tung genstand op. Så lo han højt: — Se, Krogh, det er et lig!

Krogh så op og gav et gisp, for Iversen stod med en and i favnen.

— En juleand, sagde assistenten. — Hvad gør vi nu? Den er antagelig faldet ud af en af pakkerne.

— Ja, nu er det med at finde den rigtige. Iversen begyndte at rode rundt i bunkerne. Der var mindst en halv snes pakker, der var gået hul på, så det var ikke let at vide. — Hvor bred er hun for resten om taljen? afbrød han sig selv og mønstrede anden, der lå på en trækasse.

— Jeg synes nu ikke, dette her er sjovt længere, lille Iversen, mumlede Krogh. — Lad os nu i en fart finde et hul til anden, og så beder vi til, at det må være det rigtige.

Det var hen på formiddagen. Kontrolløren kaldte medhjælperen ind til sig.

— Kan De aflevere dette telegram ude

i Randbjerg, Iversen? Der er kun et par kilometer derud, men tag vanter på, for det fryser fem grader.

— Javel! Iversen bukkede og forlod det lune lokale.

Det var ham ikke uvelkomment at cykle ud med telegrammer. Han fik fire kroner for hvert, og det var faktisk de eneste lommepenge han havde. Mens han cyklede ad den frosne landevej, gjorde han status. Han fik små 3000 kr. i løn årlig; ja, det var steget lidt i efteråret, da han avancerede fra elev til medhjælper; men af disse penge betalte han 2500 kr. årlig for kost og logi, 300 i skat og et lille hundrede til sygekasse, mon skattevæsenet troede, han kunne stjæle sit tøj. De tog mere end halvdelen af den elendige lille sum, han havde at råde over, så resten ikke for-slog til lommepenge, kontingent og tøj; men de kunne tage gift på, at han ikke førte de telegrampenge på skemaet næste år, en lille mand måtte vel snyde lidt, ja, det var ikke fin moral; men når de store snød, så det drev af dem — —

Nå, det var her, fru Erlandsen boede.

Han stillede cyklen ved husgavlen og bankede på. En ældre, hvidhåret dame lukkede op og så forskrækket ud, da han rakte telegrammet mod hende.

— Det er fra min søn i Argentina, oplyste hun — han ønsker mig til lykke. Ja, for det er min fødselsdag i dag. Liva kommer nu om lidt, hun skal være her i juleferien, min søn derovre er bygningsingeniør, han var flyvende hjem sidste sommer.

— Men kom indenfor, unge mand, hvor er det pænt af Dem at komme herud med et telegram til mig; nu laver jeg os en kop rigtig god kaffe, så De kan få lidt varme i kroppen.

Hun trak ham ind i stuen, hvor den lune varme slog ham i møde. Det gik nok an at vente lidt på kaffen, trods travlheden på posthuset, han kunne jo sætte farten en tak op på hjemvejen.

— Det var vel nok pænt af Anders at sende mig et lykønskningstelegram, jeg får den ene overraskelse efter den anden — vil De tro, helt uventet har jeg fået tilsendt en juleand i dag.

— En and? Iversen sank lidt, var — var det helt uventet?

— Ja, det kan De tro, det var — hvor var det sødt af ham! Den gamle dame smilte henrykt. — Ser De, jeg har i tre år vasket og lappet om en ung mejerist, der er her fra byen, men gør tjeneste nede i Jylland et sted. Han sender en stor pakke tøj en gang imellem, så vasker og ordner jeg det og sender det retur igen. I dag fik jeg en pakke — og tænk, så har det kære menneske stoppet en and ind i pakken, der var ikke et ord om den nogen steder, ikke en hilsen. Hvor vil Liva more sig, når hun kommer. Så skal vi have andesteg i morgen aften. Liva er på kontor, og hun plejer at være her i jule- og sommerferien, hun får fem hundrede om måneden, og så bor hun hjemme; men chefen har sagt til hende, at hun får pålæg, altså gagepålæg, efter nytår. Der blev fyret syv unge damer af personalet i sommer; men Liva ville de beholde. Så, nu koger vandet, nu skal kaffen snart være der. Anden hænger nede i kælderen, hun skal brunes i aften.

Fru Erlandsen dækkede bord, og alt mens hun fortalte om denne Liva og anden ind imellem hinanden, trængte den liflige kaffeduft ind fra køkkenet.

— De skulle se et bryst, der er på hende.

— Liva?

— Nej, anden, selvfølgelig, og så er hun så fed som en julegris, det skal smage Liva og mig i morgen aften, jeg kan bare ikke fordrage, at hun har disse hersens nylon strømper på.

— Anden?

— Nej, Liva, selvfølgelig, hun har også været i huset engang, og da hun rejste, græd både herren og fruene og alle bør-

nene, og hunden tudede, så det kunne høres langt bort. Den kunne mærke, der var noget i vejen. — Der er ingen, der kan komme om ved det med børnene sådan, som De kan, Liva, sagde fru en til hende,

lem Bente og Ragna, det havde han aldrig vidst før.

— Spis, unge mand, og drik.

Fru Erlandsen skænkede mere kaffe i hans kop.

og herren gav hende fem tikronesedler. Dem skal De have, sagde han, fordi De var så god mod lille Erik, da han var syg — —

— Hvem er i grunden Liva? spurgte Iversen, da der blev et lille ophold.

— Ih, har jeg ikke fortalt det? Det er da min datterdatter. Da hun blev født, ville hendes far, at hun skulle hedde Bente; men Louise, min datter, holdt på, at hun skulle hedde Ragna, og så blev de enige om en mellemting, og døbte hende Liva.

Nå, Liva var altså en mellemting mel-

— Jeg kan ikke forstå, at Liva ikke allerede er her; men hvis De venter et kvarter, så kan De få hende at se.

— Jeg siger mange tak for kaffe, fru Erlandsen, det var vel nok godt i denne kulde, men jeg kan desværre ikke vente længere, de venter mig på posthuset. Vi har jo travlt — og hvis jeg var Dem, ville jeg saamænd ikke takke for den and. Når han sender den uden at nævne et ord, er det sikkert fordi, han ingen tak vil have.

— Mener De det, ja, nu skal jeg tænke over det, så kan jeg høre, hvad Liva me-

ner, hun har sådant et godt hitpå — det siger Manfred Birk også, sønnen fra den store gård derovre. Hun pegede ud ad vinduet. — Han skal snart være her, når han hører, at Liva er kommet, han har en dyr bil; men Liva siger, at han ikke er hendes type, hun er ikke af den slags, der lader sig forblinde af penge og deslige; men der har vi jo Liva.

— Davs, bedstemor, og til lykke! En ung, slank pige fløj om halsen på den gamle dame. — Du har fremmede, ser jeg.

— Åh, det er blot en telegrammand, han var så flink at cykle herud med et telegram fra Anders.

Iversen bukkede, da Liva rakte ham hånden, så så han på hende med store øjne, det var jo hende, hans drømmepige fra i sommer, og pludselig stod det hele levende for ham igen — den aften til klub-ballet.

De var stødt sammen i døren til salen, hun havde leende givet en undskyldning, for det var hendes skyld, hun kom faren-de fra garderoben uden at se sig for, og han kom fra salen.

— Jeg kender ellers godt færdselsreglerne, havde hun sagt. Der er fuldt stop foran en hovedvej; men jeg havde helt glemt det.

— Jeg skal ikke alarmere politiet, havde han smilende svaret; men i stedet for den bøde De eventuelt ville blive idømt, foreslår jeg, at vi danser denne vals sammen.

Det var begyndelsen til bekendtskabet, de dansede sammen hele aftenen, var ude at gå måneskinstur, og han var betaget af hendes friske ynde.

De drak dus i et glas vermouth — hun ville absolut selv betale.

— Når engang du bliver assistent, må du alene betale, afvæbnede hun ham. — Din løn er ikke til den slags endnu, jeg har selv en fætter, der er ved postvæsenet.

— Kald mig Ragna, havde hun sagt, da han ville vide hendes navn. — Det er meget pænere end det navn, jeg løber rundt med.

Men da han senere på aftenen opsøgte hende for at danse, var hun forsvundet, og viste sig ikke mere. Han vidste ikke, hvem hun var, hun havde blot fortalt, at hun ikke var der fra byen; men var på ferie hos familien.

Siden havde han drømt om hende, og gået med et stille håb om, at hun kom med til klubbens julebal 3. juledag — og nu stod hun lyslevende for ham her!

— Ragna, er det dig? Hans øjne strålede hende i møde, og hun blev blussende rød. — Hvorfor løb du fra mig den aften?

— Kender I to hinanden? spurgte fru Erlandsen nysgerrigt.

— Ja, lidt, svarede Liva.

— Meget, rettede Iversen. — Men jeg må altså af sted nu, kunne du ikke tænke dig at følge med ud at se min vogn, Ragna? Den holder her ved husgavlen.

Fru Erlandsen virrede med hovedet:

— Hvorfor kalder han dig Rag — —

Men de unge var allerede ude og havde lukket døren efter sig.

— Her ser du den, sagde Iversen og slog ud med hånden — selvejer — hvad behar?

— Hvad har bedstemoder nu fortalt dig? spurgte Liva og blev rød. — Du har nok fået alle mine dyder at vide.

— Du svarede mig ikke på, hvorfor du løb fra mig den aften, sagde han lavmælt og gik helt hen foran hende.

Liva slog øjnene ned.

— Det var fordi, det var Manfred Birk, der havde budt mig med til ballet, og hentet mig i sin bil. Han skulle køre mig hjem igen; men det syntes jeg ikke, jeg kunne fortælle dig.

Han rynkede brynene og spurgte så pludselig: — Vil du med mig til julebal 3. juledag?

— Vil du meget gerne have mig med?
spurgte hun koket.

— Ja — jeg har ikke tænkt paa andet siden i Sommer, om vi skulle mødes igen.

— Tak, så kommer jeg.

— Om to og et halvt år er jeg assistent, sagde han. Så køber jeg mig en scooter.

— Åh, sukkede Liva, det er alle pigers drøm at komme bag på en scooter.

— Du skal få den første tur, hvis du gerne vil — men Liva, han bøjede sig ned mod hende: Sig mig, er jeg din type?

— Ja, lige netop.

— Tak! — Hvor er jeg glad for, at anden havnede lige netop hos jer.

— Hvad for en and?

— Gå nu ind til din bedste og få det at vide, den har gåsebryst og nylonstrømper og — farvel, Liva. Glædelig jul, og på gensyn 3. juledag.

Dagen efter ringede dommerfuldmægtigen til posthuset. Det var Iversen, der tog telefonen.

— De har vel ikke set en and?

— En and?

— Ja, sagen er den — min søn fra „Grevlund“ plejer hvert år at sende en julepakke med forskellige ting, bl. a. også en and. I år var anden der ikke. I det medfølgende brev står der, at den var særlig fed i år, så den har altså været der, men der var hul på pakken, så tænkte jeg, at den muligvis kunne være faldet ud i tumulten. ude i pakhuset.

Iversen så sig om, der var ingen, der hørte ham, alle havde travlt.

— Nej, hr. dommerfuldmægtig, jeg var selv med til at dele pakker ud i går, og der var — var ingen and tilovers.

— Ja, så må De undskylde, farvel.

Formildende omstændigheder, tænkte Iversen. Dommerfuldmægtigen er en retfærdig mand, og han tilgiver mig. Særlig da han forhåbentlig aldrig får sammenhængen at vide ...

Unddraget kgl. majestæts lov

Fortælling fra tiendestridens dage i Sennels præstegaard

Af forfatteren Carl Raaschou

Velærværdige hr. Idæus Mathiassen, præst til Sennels kald, lå juleaften 1707 syg og tilsengs på lange tider. Og der var smalhans tilhuse i Sennels præstegård. Det kostede mere at føre hus i en præstegård, end bønder ville agte og adeligt herskab ville erkende for sin skyldighed overfor sognets præst. Her i Sennels sogn havde herren til Ullerupgård rent pengemæssige forpligtelser overfor sin og sine undergivnes sognepræst, alt iflg. kongelig majestæts lov og givne instrukser med hensyn til tiendeydelsen i sognet. Dette var en sag, som nagede og martrede den syge præsts sjæl og sind langt mere, end godt og vel var for præstens sjælefred. Værre stod det dog til med levebrødet i præstegården, og skaden var ingenlunde af ny dato, men forværredes mere og mere, som årene gik.

Juleforberedelserne i præstegårdens køkken blev dette år uvelkommen lette, da der ikke var meget at gøre med af sul og mel at være. Bagningen i den store ovn voldte ikke større besvær heller, skønt man for ovnbrændslets vedkommende havde rigeligt med lyng og ris og hedetørv. Men hvad hjalp dette, når der ikke var mel til større bagning. Præstefruen, fru Ingeborg, havde nu til morgen igen gjort en ret trøstesløs runde gennem lade og

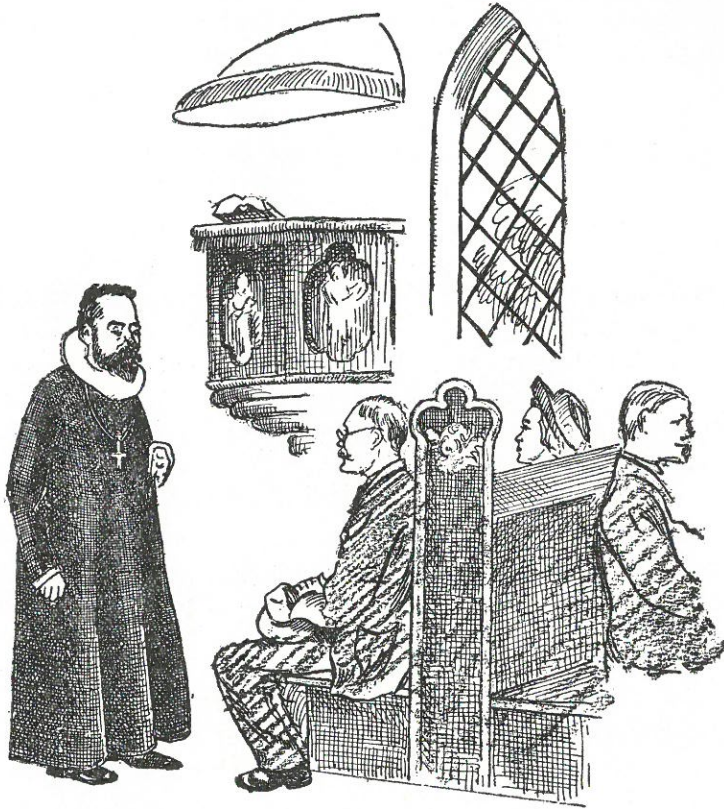
stald. Ladens gulve var mindre end halvfylt efter en sommers misvækst, og slagtegris havde man ikke haft korn til at fede op med. Elendige var også de få malkekøer, så mælk til fløde, smør og ost var det næsten ugørligt at få fra, når den nødtørftige husholdning havde fået sit. Nu stod fru Ingeborg i sit kolde køkken og sit næsten tomme køkkenbord så mod i hu som vist ingensinde før her i Sennels præstegård. Børnene gik tyndt og dårligt klædte omkring hende. Gudskelov på en måde at deres far ikke kunne færdes oppe og se, hvor elendigt det hele stod til!

Men pastor Idæus Mathiassen så og forstod nu alt alligevel. I sin afmagt lå han dage og nætter hjælpeløs og tumlede ustandseligt med den uret der overgik ham i hans lovlige embede ved, at sognets herremand skammeligt forholdt ham den embedet tilkommende tiende ved at have nedlagt gode bøndergårde og ved at have draget disse ind under sin egen tiendefri herregård. Dette havde den gode herremand ikke lov til uden at holde sognets præst skadesløs gennem en refusionsydelse enten i korn eller i penge. Men stadig og ufortrøden levede herremanden i sin overflod „unddraget kgl. majestæts lov“. Det var disse skæbnesvangre ord, som blev ved at lyde i den syge præsts in-

dre øre i de lange søvnløse nætter og i de stakne grå og tunge dage her omkring vintersolhverv.

En dag ind under jul flød bøgeret over for den syge Sennels præst. Fra sit syge-

gårde som Salsgård, Lille Øland, Hadegård, Kvægbole og endnu andre og lagt disse ind under Øland i Hassing herred havde måttet afgive brev til sognets præst på 4 tdr. byg, 4 sletdlr., een dags tørve-

leje fik han skrevet sin herremand, herren til Ullerupråd, til i et langt brev. Herremanden foreholdtes først, at i sin tid havde man fra Ullerupgård ladet nedlægge ti gode bøndergårde, som var hele Ullerup by, havde inddraget disse gårde tiendefri under hovedgården uden at give sognets præst erstatning gennem refusionsydelse for dette skæbnesvangre økonomiske tab for præsteembedet. Også bøndernes offerpenge var tabt for embedet. I brevet omtaltes videre, hvorledes hr. Laurids Seefeldt efter at have nedlagt

grøft af andre rettigheder ved græsning. Ingen herremand ville gøre sligt, uden at kgl. majestæts lov tilpligtede ham dertil. Pastor Idæus Mathiassen sluttede sit lange brev med at sige: „— jeg vil dog afholde mig fra, som en af mine kaldsbrødre har gjort det i et tilfælde som mit, at nedkalde Guds dom over herremanden for hans uretmæssige færd overfor sin sognepræst. Jeg har her bare talt min sag i godhed. Min daglige sygdom og slette tilstand forhindrer mig i at gøre min ret efter kgl. majestæts lov. Dog sukker jeg

daglig til Gud og kongen, at Ullerupgårds ejer måtte give mig noget for mit daglige brød!“

Siden sidste Allehelgen indskrænkede folkeholdet i Sennels præstegård sig til een eneste karl på 10, i stald og udendørs. Inde havde præstefruen kun en nylig konfirmeret pige til hjælp. De to ældste egne piger, begge i skolealderen, måtte gøre tjenestepigegerning i stuer og bryggers. Fuldt standsmæssigt kunne ellers en præst i et embede som dette ude ved gårdbruget have forkarl, arbejdskarl og bæls foruden kusk, der tillige gik kvinderne i huset tilhånde med indbæring af brændsel og adskilligt mere endnu. Og dog var kvindetyndet hos præsten både køkken- og bryggerspige foruden som oftest en husjomfru til børnene i hjemmet. Præstefruen var virkelig frue foruden at være husmor. Nu var her i Sennels præstegård præstens egen kone som oftest både køkken- og bryggerspige, og slet ingen mandlig hjælp til opvartning havde hun.

Denne præstegårdens eneste karl måtte nu sendes afsted til Ullerupgård med den syge præsts lange brev. Anstændig ridehest havde præstegården ikke til ham for et sådant ærinde, han fik gå trods skarp bidefrost og ind imellem dårlig og knoklet vej og føre. Ankommen til herregården blev han vist ind i Ullerupgårds varme og højloftede fruerstue. Her gjorde herremanden selv i øjeblikket sin frue og et par husmøer selskab ved at spanke frem og tilbage over gulvet med lange skridt og af og til stødende hårdt imod stole, skamler, ja, selv mod de to unge kvinders spinderokke. Nu, da præstens karl stod ydmyg i stuen lige netop skubbet sig inden for døren, standsede husherren i sin formålsløse stuevandring tæt opad karlen og spurgte brydsk denne, hvad ærinde han kom i, Den benovede karl rakte herremanden præstens brev.

— Skal du have svar med dig tilbage?

Nej, det skulle karlen da ikke. Men herren bad ham vente alligevel.

Så brød den høje herremand sin præsts brev, bredte det ud og læste højt for såvel sine damer som for karlen, men nok mest for sig selv. Da læsningen af brevet var tilende, så herren bistert på karlen:

— Står det så elendigt til hos den gode præst?

Det kunne præstegårdskarlen med bedste samvittighed bevidne. Han overvandt tilmed sin frygt for den stormægtige herre for sig. Den forfærdelige smalhans i præstegården gav ham mod til at fortælle herremanden her derom, fortælle om alt, om misvæksten, om den elendige besætning og om det næsten mislige folkehold, om sygdom og åbenbar fattigdom tilhuse. Herremandens åsyn blev barskere og barskere ved at høre alt dette, men karlen fik lov at snakke ud. Så vendte herremanden sig bort og gik hen og lagde præstens brev fra sig. Karlen ville trække sig tilbage og gå, men herren kaldte ham tilbage:

— Vent du — —! Du kan hilse din sølle slatne herre i præstekjole ... han skal ikke true mig, herren til Ullerupgård med kgl. majestæts lov. Jeg kender også loven, omend ikke profeterne. Men dem kan præsten godt beholde for sig selv. Velærværdigheden véd selv besked med disse ting. Han vidste det, da han søgte kald og embede her. Hans forgænger fik ikke anderledes end han selv får nu. Misvæksten kan han snakke med Vorherre om ... bedre end vi andre kan det. At embedet her har været bedre engang forlængst, kan ikke gøre det bedre nu ... med kgl. majestæts lov kan din skrumpel til præst ikke true sig noget til hos mig. Har du forstået? Og kan du gøre præsten dette forståeligt også!

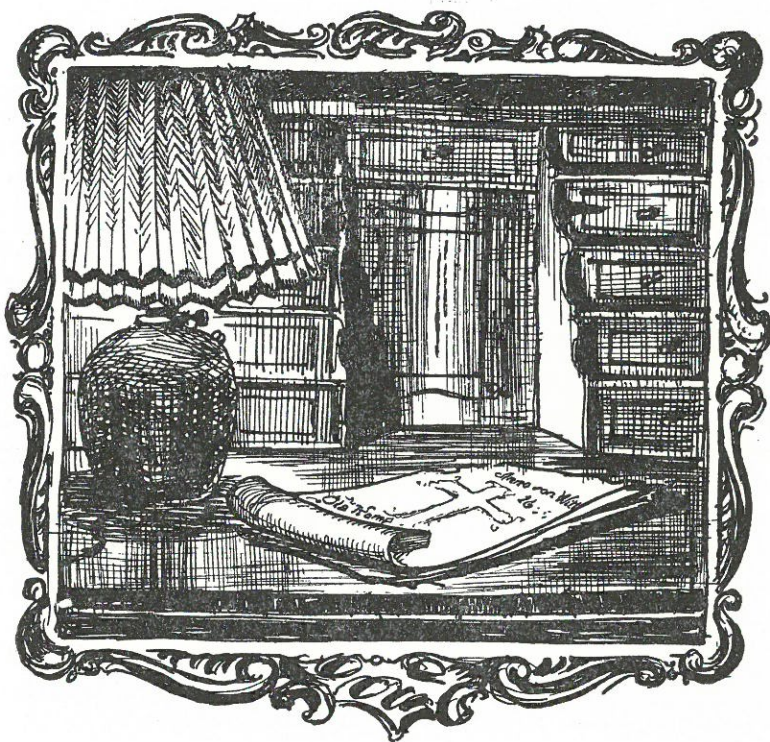
Herren slog nogle slag frem og tilbage hen over gulvet påny, mens karlen ikke denne gang turde gøre mine til at gå uden

at være sagt til. Så standsede den mægtige mand påny overfor den igen forskræmte karl:

— Det var altså, hvad du har at sige præsten! Men dernæst kan du sige til din madmor og præstefrue ... hviske det til hende, om du vil, bare ikke lade præsten høre det ... hun og hendes skal ikke holde jul i nød og fattigdom og elende! Sig

dette, du ... ikke mere ... og gå så med dig!

— — —
Dagen efter, som var dagen før lillejuledag, holdt to af herregårdens vogne for præstegårdens bryggersdør med fuldt læs. Der blev ikke nød i Sennels præstegård hverken denne jul eller den ganske vinter.

Limfjorden

AF JOHANNES BUCHHOLTZ

Jorden er skøn! Mennesker vidner med mund og pen, at der er skønt og godt i alle verdens egne, fra Himalaya til Rio de Janeiro, fra Ny Zeeland til Grønlands ismarker. Tag en globus i din hånd og drej rundt fra øst til vest hele omgangen rundt. Det er skønt altsammen, hvad du ser — det røde, det gule, det grønne, som er landene, og det blå, som er havene. Vi danske har fået mest af den blå farve, og der med er vi ikke bleven forfordelt. På en rejse i Ungarn sagde en ung kvinde til mig: — Er det sandt, hvad jeg har hørt, at Danmark består af en trediedel land — og to trediedele vand?

— Ja, sagde jeg helt forundret.

Og den lille ungarerinde fik drømmende øjne og sagde hen for sig: — Hvor må det være smukt!

Således tænker man i et land, der har mistet enhver kyststrækning. I Danmark blåner det uden for vore vinduer. Vi er et øland — vi er et havland. Skønner vi nok på det?

Limfjordsfolkene skønner ialtfald på det. Intet dansk vand er elsket som Limfjorden. Ved dens bredder ligger gårdene ikke midt på deres jorder, sådan som det er mest praktisk for driften, de er lagt helt ud på fjordskrænten, det gælder herregårde som bøndergårde og husmandshuse. De ligger og spejder ud over fjorden. Folkene ved Limfjorden ved, at blåt vand

er smukt, og at skønhed er næring for sjælen. Når bonden står op, gælder hans første blik fjorden, og i dagens løb, ja, hvor mange gange retter han ikke ryggen og ser langagtigt mod den blånende horisont. Han venter ikke, at hvide sejl eller sorte røgskyer skal vise sig, det er selve fjorden, den evige, der drager hans blik og hans sind. Den, som er opvokset ved Limfjorden, trives vanskeligt borte fra den. Der var en bonde fra de vestlige limfjordsegne, som ved en gårdhandel kom til at bo i Midtsjælland. Hans nye gård var i alle måder bedre end den gamle, han havde gjort en god handel og havde kun grund til at være tilfreds. Men tilfredsheden ville ikke indfinde sig. — Jeg kunne ikke begribe, sagde han til mig, — hvad der var i vejen. Men så en dag fik jeg et postkort med et billede fra de gamle egne, og pludselig gik det op for mig, at det var fjorden, jeg savnede. Nu er der gået fire år, men det er ikke bleven stort bedre, nej, snarere værre. Ja, det er underligt nok!

Det er, som gemmer Limfjorden på en hemmelighed — man fritter og forsker, men den smiler gådefuldt og giver ingen besked. Sådan går en dag, en måned, en sommer, mange somre — man er lige klog og lige opsat på at lære hemmeligheden at kende — lige forelsket — — for det er jo sandheden: Vi elsker Limfjorden, som var den en kvinde, og når vi fritter efter

dens hemmelighed, er det i det håb, at der bag den ene hemmelighed ligger andre, og at vi aldrig vil nå til den sidste.

Det mystiske hænger vel ofte sammen med det rige og det store. Limfjorden er et stort vand, den kaldes fra gammel tid

det ved Krik hænger sammen, og at man kan sejle fra Hjarbæk Fjord ved Viborg til Struer eller Lemvig.

Sejle, ja! Limfjorden er et vidunderligt farvand for lystsejlads — af flere grunde, men måske først og fremmest af den

i al beskedenhed „fjord“, men er noget helt andet og større: Et stræde mellem to store have, Vesterhavet og Kattegat, to højst forskellige have, det ene brysk og utilnærmeligt, det andet smilende og med en åben favn. Dette må selvsagt give rigdom og afveksling. Der er omtrent 160 kilometer fra hav til hav — det er jo da en strækning, og hvor lang Limfjordens kystlinie er ved jeg ikke, men den må være ganske betydelig, for der gøres de eventyrligste sving, snart er fjorden smal som en flod, snart vider den sig ud i bredninger, hvoraf nogle er som små have. Den fylder godt den fjord. Overalt i Nordjylland ser man den blåne og blinke, det er helt underligt, at vandet ved Nibe og van-

grund, som nylig er nævnt: At det på en mærkelig måde er både stort og småt på samme tid. Ingen sejler ønsker sig højere sø end den, man møder omkring Livø — eller i Nissum Bredning, når vinden går om i nordvest. Men alligevel: Kysterne skærmer — øerne lærer — på et øjeblik kan man komme i dækning bag en odde eller et næs, få kludene tørret og derefter fortsætte sejladsen i mere venlige vande. Mærkeligt nok, at Limfjorden endnu er temmelig uopdaget af lystsejlerne. Jeg ved om en enkelt rig amerikaner, som kommer her år efter år med sin Yacht, lægger ud fra Aalborg og går vestpå omkring Egholm, Gjøll og Øland, går ind til Nibe for at proviantere, passerer det smalle

Aggersund og ankrer nogle dage eller uger ud for Løgstør, glider sydpå langs Sallings kyst ind i Skive fjord eller Hjarbæk fjord — tilbage og gennem Fuursund til Mors, og derfra måske op til Thisted. År efter år sejler denne mand i Limfjorden, og da jeg spurgte ham, om det ikke trættede ham, rystede han på hovedet, smilte og sagde: Jeg kender ikke Limfjorden endnu — der er masser af steder, hvor jeg aldrig har været. Den vestlige del kender jeg overhovedet ikke!

Samme mand går forøvrigt så godt som aldrig i land, selve fjorden er ham nok — at glide over grundene og over dybene, runde et næs og se, hvad der så bydes på. Han har en god kikkert, som trækker skovene og kæmpehøjene og herregårdene til ham. Det vrimler af skønne, gamle gårde langs kysterne, at nævne alle navnene ville føles som en opremsning, jeg nøjes med eet: Spøttrup, den bedst bevarede middelalderbolig i hele norden. Den ser godt ud fra søen, skal måske allerhelst ses fra søen en sommerdag, når solen er gået i vest — de grå og hvide gotiske gavle hæver sig bag de grønne enge nu som for mange hundrede år siden, storken kommer på brede vinger hjem til sin rede — — på gamle billeder kan man se, at den altid har haft sin rede netop der. Kun den meget sløve undgår at komme i en sær fortidsstemning ved at se den gamle røverborg fra vandet. Hvorfor skulle man forøvrigt ikke gå i land og se alt, hvad der er at se, vægtergang og de hvælvede kældre ...? Lad mig tie, medens tid er, hele verden ligger jo åben for den, som har en båd og kan gå i land. Spøttrup ligger i Vestsalling, og en lille stump sydligere har vi en anden gammel borg, Kaas, hvis omgivelser er de skønneste, jeg kender: Lyngheder og lyngbanker, en sivkranset sø, en stor troldskov af forkrøblede ege, og så de gamle, røde mure ...

Det var amerikaneren, vi kom fra, han

er ikke den eneste fremmede fugl i Limfjorden — der har for et par år siden ligget en englænder til ankers ud for Venø han sendte en Chalup med røde silkesejl ind til Struer — men ellers — — — ? Ja, hver af kystbyerne har sin lille flåde af lystsejlere, men det fylder ingenting på det store vand, man kan med sindsro omtale sin kære fjords skønheder, for der er nok til alle.

Limfjordens vand er stærkere i farven end nogen anden dansk fjord eller bælt eller sund, ja, utrolig blå er limfjordens vand. Selv om man kender fjorden ud og ind gennem mange år, må man dog studse en og anden solskinsmorgen, når man trækker gardinet til side: Ih så blå fjorden er i dag! Der må være et eller andet stof i vandet, som giver farve — men derom ved ingen nærmere besked, og hvad gør det? Man skal helt til Middelhavet for at finde så blå vand, og dernede har man den skyfri himmel og den mægtige sol til at hjælpe. Nogen sammenligning mellem de to vande skal iøvrigt ikke forsøges — det ene er jo vort eget og kommer os langt mere ved end det andet. Ser vi fjerne, solbelyste lerklitte hæve sig over de blå vande — eller broerne ved Aalborg og Budolfi spir, så fyldes vort hjerte af glæde, vi har fået indtrykket af noget skønt og er tilfredse.

Det blå vand er godt for mennesker og godt for fisk. Befolkningen langs bredderne er stærke, smukke og ærlige mennesker, som tilmed har megen sans for humor — Fuurbroen, som måske nok tilhører en særlig race, kan ikke sige en sætning, uden at der følger noget morsomt eller vittigt med — og fiskene fra fjorden er faste og fine i kødet. En limfjordssild er noget helt for sig selv blandt denne verdens sild, den stråler af stålblåt og sølv, så det fryder øjet, og når man så tilmed ved, hvordan den smager ...! Og der er rødspætter, og der er ål — og vældige

hummere med et frygtindgydende ydre, men med et såre tiltalende indre. Og der er jo selve østersen, som har gjort limfjorden berømt i egne af jorden, hvor man knap ved, hvad Danmark er! Dum som en østers! siger folk. Ak, om alle mennesker

op til skyerne, og intetsteds finder man skønnere skyformationer end over limfjorden — hvide sommerskyer sejler i nord og vest — og om vinteren guld og sort og gråt over den fjerne, lave sol. Folk møder hinanden i byens gader og siger, idet de

forstod at uddrage så meget godt af livet som østersen forstår, og at holde hjertet så ungt. Der er en vis kildrende fornemmelse i at glide med sin båd hen over en østersbanke — i stille vejr kan man godt se dem ligge dernede, de ser uhyre ærverdige og spekulative ud, mon de aner, hvilke mærkelige oplevelser de sandsynligvis vil gå ind til? Det blå lys siver ned til dem, og de åbner i velvære munden og lukker den igen med et lille smæk — snart vil de komme ud for et stærkere lys, og medens søde toner som havvand strømmer dem i møde, vil en anden mund lukke sig over dem med alle tegn på velvære.

Danmark har sine bjerge stuvet sammen på en eneste lille ø langt mod syd og øst — det øvrige land må nøjes med at se

går hinanden forbi: Har du set fjorden i aften? Den kan være som belagt med rosenblade — og den kan være skinnende grønlig — — den kan være ubeskrivelig og utrolig. Man vil nødig, at nogen skal gå glip af al denne skønhed. Jeg har oplevet nætter ved den vestlige del af limfjorden så mærkelige, at jeg tvivler om, der findes noget lignende andetsteds. Søen er guld og himmelen er guld — lige i nord stænket med rødt som brystet af en tornirisk. Og der står kystens klinger, lyngbakker og kæmpehøje i skarpe, sorte konturer mod himmelguldet. Fugleflokke drager forbi, ræven glammer fra krattet... sådanne nætter synes man, det er tids-spilde at sove.

Og jeg har set fjorden under mægtige

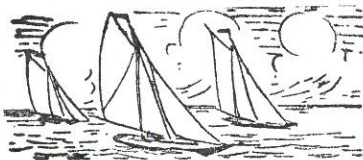
tordenvejr, hvor lyn på lyn viser os landskabet i korte, herlige glimt. Det brogede kvæg vandrer uroligt langs fennernes pigtråd — bygerne kommer stævrende over himmelen som sorte spøgelseskibe. Man er naturen og det evige så nær.

Sejle på limfjorden — — man kan vanskeligt tænke sig noget dejligere. Begynde dagen med at styrte sig i det kolde, salte, livgivende vand. Ånde den stærke luft. Spise af fjordens fisk. Sejle, sejle mod nye horisonter. Ankre op og besøge ukendte øer. Øen Fuur, som er en eneste mærkværdighed, lagt som en mistbænk mod sydsolen med høje, bratte, ubeboede skrænter mod nord og frodigt land mod syd. Her findes rødstenen og den røde sten og en klippehule... her findes moleret, hvoraf brændes sten, som kan flyde på vandet. En mærkelig ø, hvem der ikke kender den, mangler noget, og der er Livø med sine forblæste skove og sine indbyggere bestående af lutter sindssyge mænd. Uhyggen har også sin plads i limfjordens

historie. Og der er Venø, som står mit hjerte nærmest.

Der er nok til alle. Sejle, se på skyer og fugle, styre efter en hvid kirke langt borte og dernæst lægge roret om med kurs mod en lille rød by. Sejle med vinden eller mod vinden — mærke krappe søer slå mod boven. Tage det gule olietøj på. Og så gå til ankers i en eller anden bugt fjernt fra byer og huse, smide trøjen og strømperne, glide udenbords og vandre på bare ben over den bløde, lune sandbund, der kupler sig som pigebryster. Bare gå og gå uden andet formål end at blive barn igen. Gå over striber af grønt båndtang og over små sandøer, hvor måger har lagt hvide muslingeskaller i dyng. Se småflynderne komme pilende og mærke den kildrende fornemmelse, når de søger skjul under din nøgne fod.

Du vender dig om. Der ligger din båd parat til at føre dig videre, og pludselig er der noget i dig, som gør modstand: Nej, jeg vil ikke videre! Jeg vil blive her, hvor jeg er lykkelig.

Fjowten griess

Æ sow war saa tyk, te si maww den slæbt,
 den war gries-syg aa slæbt te ree,
 den kywlt sæ aa reest sæ aa pusted aa ræbt,
 aa si patter war dybb aa bree.
 We mennætstie war der kommen tow,
 de sow ued te, di siel ku klaar sæ,
 æ sov den laa mjælk nie aa fald te row —
 aa saa gik æ ind aa laae mæ.

Men da æ kam op om æ sonda maae,
 da laa en mæ fjowten griess
 saa røe aa saa trindd aa mæ krøll po æ haael,
 aa de slaast fue aa fo nøj aa spies.
 De hiele war ornt, aa æ skaae war skrejn,
 aa æ sow den reest sæ aa oed.
 Æ røjter haj fejed aa strøed aa gjow ræen,
 aa nu stow æ aa ondred mæ po ed.

Æ trowe der er manne, der slet ett fostaae,
 hwans saanten leg griess di er wa'e —
 ja — ett just i pængg, men en blywe saa glaae,
 saa en tøws, te en kniben ka ta'e.
 Aa læ dem saa snakk om dje skatter aa kriess,
 i daae wel æ bare wæ glaae,
 fu saanten en sow mæ si fjowten griess
 de er nøj te en buen ka fostaa!

JENS KIRK

Brev til Far

Af Anna Dahl Andersen

I AFTEN skal jeg skrive til Far. Det bliver det sværeste brev, jeg nogensinde har skrevet, for det skal fortælle om alle de tanker, han endnu ikke har haft del i. Jeg vil sige ham tak.

Kære far!

Jeg sidder alene; det er aften og de andre er gået i seng. Stormen tuder herudendefor og regnen pisker mod vinduet, rigtig en aften, hvor man føler sig lille og modløs i sammenligning med den vældige natur, som har løsnat sine kræfter. De triste og tunge tanker kommer let snigende sådan en aften. Derfor føler jeg trang til at skrive det brev til dig, som jeg skulle have skrevet for længe, længe siden. Du er ikke forvænt med breve fra mig, og dog ved jeg, at det er dine glæder og lyspunkter, når vi børn husker på dig.

Kære far, jeg har forsømt at sige dig tak, vi mennesker har altid så svært ved at sige det lille ord, det er jo ikke nok, at vi bare mener det, man må også sige det.

Kan du huske sidste gang, vi var samlet, dengang vi fejrede Flemmings fine afgangseksamen som lærer? Du holdt en lille tale, og da sagde du netop selv, at du havde svært ved at sige tak; men vi skulle vide allesammen, at det var din glæde, når vi kom og besøgte dig. Du mindedes også dengang mor var levende, og vore børn var små. Når vi da kom hjem, kunne du glæde dig til det i mange dage, det skulle vi vide, sagde du, hvis du ikke havde sagt det før. Du mente, at du havde forsømt at sige tak, — og du brugte ordet af Paulus „Det gode, som jeg vil, det

gør jeg ikke; men det onde, som jeg ikke vil, det gør jeg.“

Far, det er ikke dig, der skal sige tak, det er os, det er mig. Har jeg glemt det, så skal du vide det nu. Jeg ser tit dit kære ansigt for mig, så lyst og venligt, når jeg giver dig en ros eller en indrømmelse, som du fortjener, og som jeg desværre alt for sjældent gør.

Jeg ved, at mit brev vil glæde dig. Du vil måske gemme det ned til dine andre papirer, som jeg en dag så et glimt af, og som gav mig visheden om, at vi børn, selv på dine gamle dage er dit livs indhold. Der laa store, tæt beskrevne ark med påskriften: „Tale ved Ernas og Sørens sølvbryllup“ — og „Tale ved Mies 50 års fødselsdag“ — eller „Tale ved Helgas datter Signe og Erlands bryllup“.

Og jeg ser dig for mig sidde og skrive sådan en tale; måske tager det en, måske to dage for dig; men du har tid nok, og vi er dig nær, du bryder din hjerne for at finde det pæneste, du kan sige om os, og så glæder du dig til festen og til at holde talen, som du altid kunne udenad.

Jeg har efterhånden fået den opfattelse, at det er din lille private og smukke verden at samle sammen til en tale for os børn, så snart der er lejlighed. Det var en rigtig „fartanke“; men også den er jeg bange for, at vi ikke har værdsat, som vi

skulle. Men tak for det, far, og tak for dit redelige, ærlige, åbne sind.

Du kan bruse op i forargelse over en ny og ukendt melodi på en gammel salme, og du kan skælde ud over jazzmusik i radioen; men du kan blive så mild og stille, når talen er om mor, eller om dengang i din manddomstid, da vi børn fyldte huset med vore venner, og du og mor gavmildt beværtede os alle.

Hvorfor tager vi mennesker ikke tiere et menneskes hånd, et menneske, som vi har kær, og bare siger: „Tak, fordi jeg har dig, og — tak fordi du er til“, — eller „tak for, hvad du har gjort?“ — men vi gør det ikke, — og en dag kan det blive for sent.

Jeg kan ikke takke for hver enkelt ting, far; men mit brev skal slutte med en stor, kærlig og omfattende tak for alt, hvad du har gjort for os i ord og gerning, og hvad du har ofret på os af tid og tanker.

Den tak, som vi mennesker så ofte kom-

mer for sent med, skal du have nu, lille far, — tak.

Kærlig hilsen din datter Mie.

Hun foldede brevet sammen, kom det i en konvolut og skrev udenpå:

Hr. Peder Jensen Bech,

Amby pr. Fjordkøbing.

Så tog hun arket frem igen og læste det igennem, mens hun krammede konvolutten sammen og smed den i papirkurven.

Længe stod hun med brevet i hånden — en tåre piblede frem og faldt på den sidste „tak“ i brevet.

En udklippet dødsannonce lå øverst i skriveblokken og vendte ubarmhjertigt retsiden opad — der stod:

Vor kære far og bedstefar

Peder Jensen Bech

døde i dag pludselig fra os, 79 år gammel.

Amby, den 2. januar 1959.

Sognerådsvalget

Thybo-novelle af Niels Sloth, Hurup

Det var ved et af de første sognerådsvalg, efter den nye valglov, som blev vedtaget for 50 år siden. Og det skete i en landkommune i Thy. Gårdejer Søren Hald havde overtaget gården efter sin fader. Haldgården var iøvrigt i flere generationer gået i arv fra far til søn, og i flere generationer havde sognefogedstillingen fulgt gården. Da Chr. Hald overlod gården til sin søn, Søren, og byggede sig et hus i stationsbyen, regnede han også med at sognefogedstillingen senere ville følge, men da han ikke var særlig højt til års, og tilmed meget interesseret, kunne han godt i nogle år overkomme sognefogedstillingen, både til glæde og tidsfordriv.

Det gik imidlertid anderledes. Efter et par års forløb døde Chr. Hald ret pludselig, og sognerådsformanden, Anton Hedegaard, fik straks udvirket, at han selv blev konstitueret som sognefoged. I de år som Anton Hedegaard havde boet i Toftegården, havde der bestået et spændt forhold til Haldgården og dens beboere, og det kom særlig til udtryk overfor Søren, efter at han havde overtaget gården. Politisk modsætninger var ikke uden skyld i dette misforhold. Allerede et par dage efter Chr. Halds begravelse forelå sognerådets indstilling til sognefogedstillingen. Søren Halds nærmeste nabo, gårdejer Niels Jensen blev indstillet som nr. 1, og Søren Hald var iøvrigt ikke blandt de indstillede.

Indstillingen kom sognets beboere, som en stor overraskelse, thi man havde regnet det for en selvfølge, at Søren Hald ville blive sognefoged efter sin fader. Der blev talt om at ombære en liste til fordel for Søren Hald, og de fleste af sognets beboere havde sikkert gerne skrevet på denne liste, men allerede et par dage efter indstillingen, forelaa udnævnelsen af Niels Jensen til sognefoged. Sognerådsformanden havde igen forstået at gøre sig gældende på rette sted.

Søren Hald måtte overfor sig selv indrømme, at han var skuffet. Han elskede sin slægtsgård, og han følte det som en ydmygelse, at han ikke havde været stærk nok til også at bevare sognefogedhvervet.

Men det var sognerådsvalget vi skulle omtale, og her havde Søren Hald hidtil haft lidt valglykke. To gange havde han været opstillet, og begge gange kun manglet en enkel stemme i at blive valgt. Hans fader havde i en årrække været sognerådsmedlem og endog i nogle år sognerådsformand. Søren Hald, der nu var over de halvtreds, var en dygtig landmand, der i enhver henseende drev sin gård på en fortræffelig måde, der var gode forhold på Haldgården, et godt hjem for Søren og Maries seks børn, og for gårdens tjenestefolk.

Prøvevalgene og sognerådsvalget nærmede sig. Søren Hald følte det som sin sidste chance. Nu ovenpå nederlaget fra

sognefogedstillingen havde han dobbelt lyst til at komme i sognerådet.

Kroens lille sal var fyldt af vælgere. Tobaksrøgen hang som en tæt tåge. Det var før den personlige stemmeafgivning ved sognerådsvalgene var effektiv. Listen, som

Niels Eriksen opført på listen, og resultatet blev, at Niels Eriksen fik et par stemmer flere end Søren Hald, som så kun blev listens nr. 4.

Selve sognerådsvalet bragte ingen overraskelser, Listen fik som ventet 3

man var i færd med at lave, havde allerede de to første navne på; det var genvalg af gårdejer Jens Andersen og smed Thomsen. Det regnedes med, at listen kunne vælge 3 sognerådsmedlemmer som sidst. Stemmerne i denne omgang samledes om Søren Hald samt den unge husmand Niels Eriksen. Denne havde for en halv snes år siden købt et forsømt husmandssted i Vangen; han havde i fælleskab med sin dygtige hustru drevet ejendommen op, og der gik ry af de dygtige husmandsfolk. Niels Eriksen var bleven formand for husmandsforeningen og havde fået flere mindre tillidshverv. Hans hustru var en gårdmandsdatter fra nabosognet. En del husmænd og mindre landbrugere fra Vangen og egnen deromkring var mødt op for at få

mandater og Søren Hald måtte så igen nøjes med at blive listens 1. suppleant.

Det var i oktober måned samme år, Søren Hald havde skaffet sig vished for, at det var rigtigt, at Niels Eriksen var i færd med at købe sin svigerfaders gård i nabokommunen, men nu havde han lige fået at vide, at handelen ikke blev til noget, da han ikke kunne skaffe de nødvendige penge. Aldrig før have et sognerådsmandat for ham stået i et rosenrødt skær som hin oktoberdag. Skulle han, turde han. Han kendte ikke særlig meget til Niels Eriksen, derimod havde han kendt hans kone fra den gang hun som ung pige tjente hos hans søster og svoger. Efter nogen overvejelse tog han en rask beslutning. Han gik ind i stuehuset og byttede sit tøj. Er

der noget på færde, spurgte hans hustru Marie, du ser så alvorlig ud. Nej, der er ikke, svarede Søren. Jeg cykler en lille tur.

Da Søren kom ud til Vangen, overvejede han at vende om og cykle hjem. Han så i halvmørket Niels Eriksen og et par af børnene i færd med at dække en kartoffelkule. Han satte sin cykle ved havegærdet og gik resolut ind i huset i håb om at træffe Niels Eriksens hustru, Kirstine. Hun var i færd med at vaske det mindste af børnene, der hårdt trængte til en omgang efter kartoffeloptagningen.

Han hilste og hun bød ham hjertelig velkommen. Efter en kort pause spurgte han: Er I ved at sælge ejendommen? Kirstine fortalte: Far er ikke rask, så de vil sælge gården; ingen af os søskende kan overtage den, og vi kan heller ikke. Vi har prøvet at sælge, men vi kan ikke få så mange penge i behold, at vi kan købe den, så vi må opgive det. De venter købere til gården i morgen. Vi ville så gerne have haft den, det er en god gård, tilmed en gammel slægtsgård, og jeg holder så meget af den.

Hvor mange penge mangler I, spurgte Søren.

Henved 10.000 kr., svarede Kirstine.

Søren tog Kirstines hånd og så fast på hende. Kirstine, sagde han, jeg ved du var en sød og god pige, da du tjente hos søster Dagmar, jeg ved, at du er en dygtig og solid kone og at du har en ualmindelig dygtig mand. Pengene, I mangler, kan I få af mig. Jeg forlanger intet bevis eller obligation af nogen art og ingen renter, hvis I får lidt med penge, men jeg forlanger, at intet menneske må få at vide, at I har fået penge af mig. Kun for os tre er det en hemmelighed, og tøvende tilføjede han: Du forstår nok, Kirstine, hvorfor?

Nej, jeg forstår det ikke, svarede Kirstine.

I det samme kom Niels Eriksen ind. Søren slap Kirstines hånd, vendte sig mod Niels, hilste og sagde: Ja, jeg har fortalt din kone mit ærinde, nu er det bedst, at hun gør rede for sagen.

Kirstine fortalte, hvad Søren Hald havde sagt.

Niels Eriksen hørte forundret på Kirstines beretning, og henvendt til Søren Hald sagde han: Det er dog mærkeligt, at du er kommet til os. Jeg har de sidste dage været opsat på at tale med dig, og to gange har jeg været i nærheden af din gård, men er cyklet hjem igen. Jeg syntes ikke, at jeg kunne; jeg skammede mig for at komme til dig. Du forstår nok — fordi du er min suppleant til sognerådet, ellers var jeg kommen. Du har jo givet råd og vejledning til så mange og hjulpet så mange.

Samme aften tog Niels og Kirstine til hendes slægtsgård og aftalte handelen. Et par dage senere var deres eget hjem solgt og novemberdag flyttede de og overtog Kirstines slægtsgård.

Ved det ordinære sognerådsmøde i november var Søren Hald mødt som medlem og blev budt velkommen af sognerådsformand Anton Hedegaard.

Søren Hald fik iøvrigt stor glæde af sit tilkøbte sognerådsmandat. I tre perioder sad han i sognerådet, og han var anerkendt som en dygtig og foretagsom sognerådsmedlem. Han fik desuden flere betydelige tillidshverv og blev således i en årække vurderingsmand til ejendomsskyld.

Men også på anden måde fik Søren Hald stor glæde af sin foretagsomhed. Niels og Kirstine trivedes godt i den gamle slægtsgård, alt lykkedes for dem. Det varede ikke mange år, før Niels Eriksen havde tilbagebetalt Søren Hald de lånte penge, og mellem de to familier opstod et trofast venskab, som fortsætter i det nye slægtled.

Nu kimer...

*Nu kimer fra kirken en klokke så stille,
som skælvende åbner for mindernes kilde,
der bærer vor tanke tilbage, tilbage
til julen med barndommens dejlige dage,
i hjemmet med moders velsignede røst.
Hvor hilste som der, mon os julen så lyst?*

*Og tankerne dvæler så stille ved grave
og haster på flugt over bælder og have.
De savnede Kære har plads i vort hjerte,
når træet bestråles af kerte ved kerte.
Og tankerne standser ved tiden, der gik,
mens salmerne bruser og slører vort blik.*

*Men slører en tåre ved savnet vort øje,
står Betlehemsstjernen med glans i det høje,
og lyser om krybben — en gådernes gåde
med barnet, der frelser fra ve og fra våde,
der læger de dybeste vunder og sår,
når gangen til krybben med ydmyghed går.*

*Oh, hellige aften med klokkernes kalden
og Betlehemsstjernen, der stråler om stalden:
Gid barnet må fylde vort sind og vort hjerte
og lysne en verden i strid og i smerte.
Gid troen må fylde hvert tvivlende sind
på barnet i krybben, når julen går ind.*

HANS BAKGAARD

Folkeforlystelser

i Thisted i gamle dage

Op med ballon fra Store Torv, Frederikstorv, Runddelen og „Royal“s have

I vore dage vil man vanskeligt kunne forestille sig at se opstigning af en kæmpeballon fra vore torve, som nu er tæt pakkede med biler, men i ældre tid, da disse ikke var opfundne, kunne der nok skaffes plads både til ballonen og til de mange skuelystne, som strømmede til for at overvære en slig begivenhed.

På Store Torv foregik den første opstigning i 1869, og da var rådhuset 16 år før trukket tilbage til dets nuværende plads, 1853; før lå det noget længere nede, saa torvet sikkert ikke da har kunnet afgive rum til opstigningerne.

Manden, der satte disse opstigninger i værk, var sømand, fisker, arbejdsmand, kunstfyrværker og luftskipper Marcus Jensen Vilsted i Thisted. Han var født 1827, antagelig i Himmerland, da tilnavnet kan være taget efter fødestedet; ingen anden i Thy ses at have båret dette navn.

Det er nu over hundrede år siden den første ballonopstigning fandt sted, og foregik i plantagen den 1. juni 1856. Ballonen var 4—5 alen høj og har i datiden sikkert vakt berettiget opsigt. Om denne og de senere farter over Thisted by og omegn gælder, at der savnes oplysninger om, hvor eventuelle landinger fandt sted,

men havde de haft ulykker til følge, var videre opstigninger sikkert standsede. Tilfaldelser gaves altid af øvrigheden, som ses at have været velvillig indstillet til denne form for folkeforlystelse.

Som nævnt foregik den næste opstigning fra Store Torv den 28. juli 1869. Ballonen var 5 alen høj med båd under, og var smukt udstyret med nordiske flag.

Mange hundrede var mødt for at overvære denne opstigning, da skipperen jo ikke kunne tage entré, som han siden kunne i plantagen ved andre opstigninger, og en af de mange tilskuere bemærkede, da ballonen steg, at det såmænd nok endte med, at den hængte sig fast i „klokken“ på kirkespiret, men så galt gik det dog ikke, da Marcus må have taget vindretningen i betragtning, inden han løsede fortøjningerne.

To år efter — den 20. aug. 1871, havde Marcus Jensen fået en ny ballon færdig, og den opsteg nævnte dags eftermiddag fra plantagen og var, som den forrige, udstyret med skandinaviske farver.

Næste opstigning fandt sted i september 1872, denne gang på Frederikstorv. Ballonen hed „Samson“, og var „usædvanlig stor, smuk og effektiv“, samt udstyret med gondol, hvori sad tre menne-

skefigurer, forestillende luftskipperen og to passagerer; man har altså ikke været dristige nok til at sende levende mennesker op over byens røde tage. Denne arrangement var ikke Marcus Jensen, men en

Der var flere dage, som skulle mindes ved afbrænding af fyrværkeri. Den 6. juli 1874 var det 25-aars dagen for slaget ved Fredericia, som mindedes, ligeledes ved fyrværkeren Marcus Vilsted, og det skete

mand ved navn Schönstrøm, og kunne vel efter navnet at dømme være svensker.

Selv om Marcus havde en konkurrent i ballonopstigning, havde han andre færdigheder, bl. a. som kunstfyrværker, og i anledning af mindedagen for slaget ved Fredericia den 24. juli afbrændtes et „mægtigt og storslået“ fyrværkeri på runddelen i plantagen nævnte dato 1873. Fyrværkeriet bestod af 9 sole med stjerner og sværmere, samt 25 raketter, og i tilgift for entréen, som kostede 16 skill. for voksne og 8 for børn, opsendtes en stor ballon med båd.

Plantagen var naturligvis afspærret ved dens forskellige indgange, da han jo måtte søge at få nogle af udgifterne dækket.

— som året før — på runddelen. Denne aften oplystes busterne af Fr. d. VII og Chr. d. IX med bengalske flammer, og entréen var som før henholdsvis 16 og 8 skill., mens siddepladser kostede 24 skill.

I 1876, da „skilling“ afløstes af den nuværende gangbare mønt, kostede det henholdsvis 35 og 20 øre, da Marcus Vilsted den 6. juli nævnte år mindedes 27-aars dagen for slaget ved Fredericia med fyrværkeri, ligeledes i plantagen.

Den næstsidste opstigning, hvorom der er beretning, skete ligeledes fra runddelen, og var den 5. juni (grundlovsdagen) 1877. Ballonen var 20 fod høj og forsynet med en hale af 30 fods længde. Den var den største, som var set i Jylland og kunne

medtage passagerer, men om nogen dristede sig til luftturen, er ikke oplyst.

Marcus Vilsted's sidste ballonfærd foregik først i august 1891, da der afholdtes en stor konservativ fest med ballonopstigning med passagerer i „Royal“s have. Den-

At han har tjent store penge derved, er vel tvivlsomt, men han opnåede at gøre sin person og sit navn kendt blandt byens borgere.

Der var også andre forlystelser end de, Marcus Jensen stod i spidsen for, bl. a.

ne ballon var den hidtil største, da den var 6 alen lang og 12 alen bred, men også da savnes oplysning om nogen dristede sig op med dette kæmpehylster.

Marcus Jensen Vilsted var — som nævnt — født 1827 og opnåede ingen særlig høj alder, da han døde i oktober 1892, 65 år gl., altså godt et årstid efter hans sidste ballonopstigning. Han har været en virksom mand og man kan måske sige — forud for sin tid, siden han dristede sig til at arrangere storslåede fyrværkerier og ballonopstigninger i datidens lille by.

cirkus, og den første opstilledes på det nye torv (Frederikstorv) 1856.

Cirkus'en hed „Gymnasticus“ og direktøren E. Hoffmann, og han havde „kongelig allernådigst tilladelse“ til at afholde forestilling 3 dage i juni nævnte år i den „høiere ridekunst og hestedressur“.

Marcus Jensen havde en konkurrent i kunstfyrværkeribranchen, da en Francois Hoffmann i maj 1861 afholdt et stort fyrværkeri i plantagen. Der var over 30 numre og „decorationsstykker“, men han var ikke så billig som Marcus, da han tog 1

mark 8 skill. for voksne og 1 mark (33 øre) for børn.

Fra 1863 og indtil krigen var forbi fandt ingen offentlige forlystelser sted, da sådanne, under 16. november nævnte år, blev forbudt. Borgerne fik andet at tænke på, da krigen 1864 udbrød og de fremmede tropper indtraf, og mange af byens og omegnens ungdom indkaldtes.

— Mange forestiller sig vel, at vor lille by ikke i lighed med større byer har haft et forlystelsesliv, men som det af det foregående vil ses, har Thisted været ret godt med med hensyn til et sådant.

Nogle ældre mindes vel endnu „Carocsminde“s have mellem Munkevej og Kronborgvej, som anlagdes og beplantedes af justitsråd Caroc.

1854 havde lærer G. Wittrog arrangeret et to dages tivoli der med „belysning, for-

skellige boutiquer, marionetteater, bue-skydning, slynge, musik og fyrværkeri“, og entréen var en mark pro persona. Af denne smukke have findes nu kun enkelte træer tilbage.

— 1858, d. 15. febr. — egentlig et mærkeligt tidspunkt midt om vinteren — var der af byens unge karle arrangeret ringridning på Frederikstov, og ved denne lejlighed anmodedes byens hundeejere om at holde deres hunde borte fra pladsen.

Mange teaterselskaber gæstede i sidste halvdel af 1800-årene byen, mens ingen sådanne og foran omtalte forlystelser ses at være forekommet i første halvdel, hvilket formentlig skyldtes byens afsides beliggenhed, da al færdsel foregik ad dårlige veje og før dampskibsfarten på Limfjorden tog sin begyndelse, hvormed den gang en stor del af rejserne skete.

Anders C. Svalgaard.

DEN RØDE GALT

Af Georg Morsland, Vils, Mors

Sydvest for Skarrehage på Nordmors og i nærheden af den skønne, lysende og betagende Skærbæk Klint ligger i havstokken ud mod Thisted bredning en kampesten, der kaldes „Den røde galt“. Den oversvømmes ved højvande; men før den blev skruet ned af isflager ved Fæggesund, skal den efter sigende have været benyttet til solbad af en gejstlig, der hed Sæhl. Han havde et sommerhus ved „Præstens plantage“ og den blå limfjord; men hytten stak til søs under en vestenstorm. Oprindelig har kystbrinken gået udenfor „Den røde galt“, og stenen kom først til syne efter en stormflod, der var 12 fod over højvande.

I „Danske sagn“ omtaler Evald Tang Kristensen en anden Morsø-sten, der angives at ligge nedenfor bjergene imod stranden og kaldes „Hekseleret“. Disse to naturstene er muligvis identiske. Til „Den røde galt“ knytter der sig forskellige folkesagn. Således fortæller man bl. a., at der engang var en jætte, som boede i en troldehøj ovre i Hannæs. Hans hjemstavn var Norges fjelde, Jotunheimen ved Gudbrandsdalen. Han var lige så stærk som Samson, Goliat og Ursus tilsammen, og han frådede af raseri, når han hørte „Klokkerne ringe til ave“, som der står i halvandet hundrede viser (Bøgh, 1892).

En dag, da fyren var i ondt lune, fik han i sinde at give Sejerslev kirke en sådan tryksejsten, at der ikke blev kvader

på kvader tilbage. Han spændte som Skipper Skræk sine svulmende muskelbundter og krummede til tag de langhårede næver, greb en stenblok af sværeste kaliber og slyngede den tværs over „Middelhavet“, så det hvinede; men det blev en svipser ligesom Eisenhowers første kunstige drabanter. Klokketårnet blev dog strejft og ved sammenstødet fik „Vikingestenen“ en anden bane i retning mod det egentlige Thyland. Det er en kendsgerning, at man har opbygget den øverste del af campanilen, fordi tårnet havde en vældig revne.

„Meteoren“ plumpede ned på strandbredden ved den foldede molérskrænt og borede sig dybt ned i de geologiske formationer, hvor Gunnar Andreassen og amerikanske oliemagnater har deres interesser; men gærende kræfter i underverdenen og voldsomme, dynamiske forskydninger i jordskorpen har senere bevirket, at stenkolossen er blevet presset op af krateret.

Overtroen hævder, at „Rødstenen“, der ligger ved foden af Hanklit, Morsingboernes nationalpark, skal være kastet af den selvsamme trolde og under samme bersærker gang. Da kæmpekarlen ikke fik has på kirkebygningen i „Det hule Nørreherred“, ville han i stedet for smadre Tødsø kirke; men stenen havnede nordvest for Salgjerhøj. Det glap, som Kaj Munk skrev til en foreningsformand.

I „Den røde galt“ er der en række kær-

vehuller, og disse fordybninger siges at være mærker af negle; men sandheden er sikkert den, at aftrykkene er mejslet under et mislykket forsøg på at flække granitstenen ved hjælp af trækiler, der drives ind og udvider sig, når de overhældes med vand.

Om „Den røde galt“ beretter overleveringen endvidere, at den mosbegroede

sten, mågers og strandskaders domæne, ikke ligger fast, men vender sig hver lørdag formiddag, når de laver øllebrød og pandekager i Skærbæk gårde, og når de slagter fedegrisen. „Den røde galt“ kan lugte, hvad folk skal have til middag ligesom indehaveren af Augustin-gryden i H. C. Andersens eventyr „Svinedrengen“.

Eranthis

Der stow en fier blomster møtt paa æ bowe —
 æ kam sjøgend ind te wor mue —
 di war lie pipped op a nøj halfrøsen jowe
 paa en suelwarm plet we æ thue.

Nu stow di aa lystem saa gul aa saa trindd
 aa skjent som smaa bette stjaer
 aa hvesked om suel aa om søndenwindd —
 om foroer møtt i februar.

Te de bette nøj legge dænie aa growe
 om æ winter saa naagen aa smoe —
 Der er gudskelow mie imæld himmel aa jowe
 end wi fatter aa ret skjønne poe.

Jens Kirk.

Æ wæjsterhaw

Æ wæjsterhaw aa æ wæjstenwind
er de willest wi haar hær i Thy,
de præger wos bodde po krop aa i sind —
aa æ luft aa æ himmel aa sky.

Aa er der en daae, do ka slet ett blyw glaae,
aa de hiele er trist som en graw,
saa kan æ eet gi dæ nøj bejje raae
end en tuer te æ wæjsterhaw.

Fu lissaa snaae wi ka skimt æ wand,
saa lyser ed op i wor sind,
wi ka hør, te æ bølger slaar ind imud land
aa mærk, der er saalt i æ wind.

Aa hvær gaang en kommer der, tøws en bestemt,
den war aldrig saa skjøn som i daae.
Er do aldrig saa suer aa foknøt aa beklemt —
we æ wejsterhaw blywe do glaae.

Den fryder wos, naar den er blank aa bloe,
aa æ bølger di klukker aa grenne. —
Men naar den er gal, aa æ storm taar æpo,
er æ skjønhed da slet eet menne.

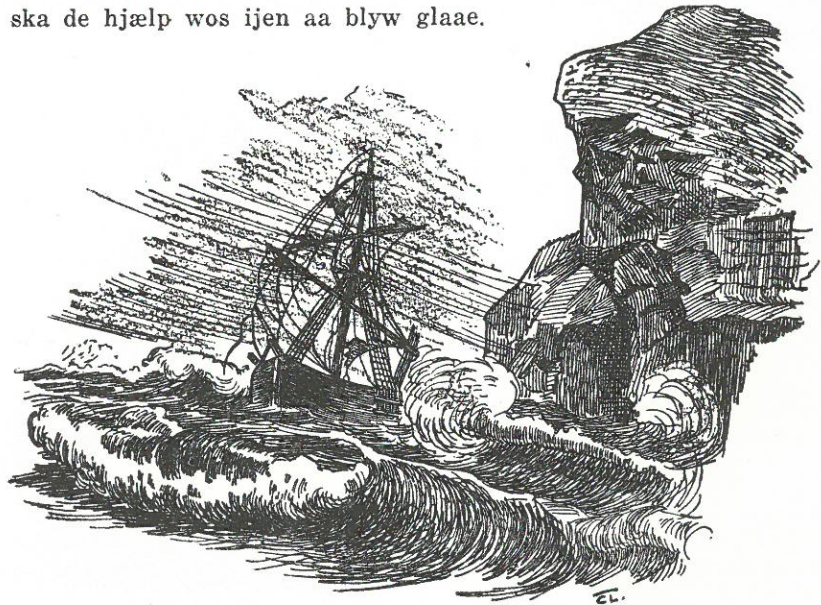
Naar æ storm saa æ væk, aa æ suel komme te
aa skjenne som sølv paa æ wand,
ja, saa ka æ bølger illiwl blyw we
mæ aa bruess aa go hot imud land.

Aaa som di ka skumm, aa som di ka slaa,
 ja jen ska ski ta sæ i agt — —
 Worherre maa wær rig, naar han ka fo raee
 te aa ødsel saant mæ hans magt.

Ja, sikh som di krænge aa wælte sæ ind
 aa pisker i stien aa i saeen,
 ja, siel om en tøws, te der eet er nøj wind,
 goer æ søer laant op po æ straaen.

Ja, sikke di kræfter, der hær go te spell
 aa haar gjow nu i tusind a oer.
 Der er fløt nu læs saeen — trukken fræ aa laa tell —
 ja, en tøws, en mo undre sæ po ed.

Men den skjønhed, der er we æ wejsterhaw,
 ka wi kniben nok fatt aa fostaa — —
 Aa siel naar æ haw bløw manne djer graw,
 ska de hjælp wos ijen aa blyw glaae.

THYLANDS

★ kaldende klokker

Jeg lå oppe på Ballerum bjerg og — ja — jeg lå altså deroppe og hvilede mig i en tung ubevidst følelse af kun at være til, og det var jeg nok. Ikke så meget, fordi jeg lå på maven i en høstak, halvt beruset af den stærke duft af grøde, hø, enge og frisk krusemynte, der slog op fra mit leje, som fordi jeg følte mig hjemme, jeg hørte til i selve det maleriske landskab, der lå om mig og under mig.

Det lange og kære syn ud over landet — Thylandet — dulmede mit sind, der jo ærlig talt var pisket og oprevet af en del af livet, alle kan vi jo gå og have nok i sit af mere eller mindre officiel art — sjælelig kælenkab var tidens tarv.

Kælenkab: omsorgen for det meget, der strengt og dybest egentlig slet ikke kommer een ved, svandt bort til den hvile, jeg drak ind gennem øjnene: de brede flader mellem holmene, der står med stejle skrænter ned mod engene og de lave agre, spættet af gårde og huse, grønne felter, brune rørskove, de bugtede åer, trådhegnet, kvæget — det fede, stærke, thylandske kvæg, der gik herude og åd græsset ind til gulddalene i al landsens pung. Den blide okse, der stille og stærkt gennem årtusinder har kvæget det danske folk.

Og der langt ude over de susende rørholme omkring den lille å ligger — bag den lave banke mod Hillerslev — Hanstholmens vildsomme ryg, Thylands stærke pukkel mod Vesterhavet, vel bøjes Jyllands ryg her, men den knækker ikke, hvor rasende end havet stormer løs.

Derovre er Holmen med Hjardemaals og Hundstrups hvide kirker, den holm, der i en halvbue ind mod Lønnerup fjord bliver til Kløvbakke.

Kløvbakke! — al eventyrets mærkelige og sagnomspundne sted. Som drenge vovede vi os aldrig derop. Lindormen rugede dybt derinde over Danmarks skæbne. Hvert år vendte han sig og kiggede ud gennem bakkens mange blinde glugger, der lyser gråt mod de grønne skrænter. Han kikker mod Ballerum bjerg, hvor jeg ligger, og han skeler mod Hanstholmen. Åh — de står der endnu. Han sukker let ud med en underjordisk rullen i kalkbjergene under Thy. — hå — Danmark ligger altså godt og stærkt i sin have som gennem de tusinder af år. Og den gamle i bjerget sover trygt og beroliget ind på ny. Endnu er timen ikke inde for ham — den kommer først, når Jyllands ryg knækkes, når de svære pukler synker i bølgerne, da vrider Lindormen sig ud fra Kløv

bakkes stejle, grønne skrænter, der synker sammen om hans leje, og han knuser landet fuldstændigt, udsletter det under sit gråstensgamle legemes vældige bugtninger påvej mod — — Ja, hvor kom den gamle i bjerge fra og hvor gik han vel hen?

blegede luger — Lindormens kighuller — er i al tarvelighed kun suolhuller (huller til at svale sig i) skabt i hede sommerdage af de Kløv-gårdmænds skikkelige får Det ved jeg — for jeg har selv set det.

Det forholder sig altså sådan med den

Men endnu ligger landet så trygt, som jeg på Ballerum bjerg, og jeg blinker fortrolig over mod Lindormens truende hjem.

Der er længe til ragnarok, og det hele er mig jo slet ikke så faretruende mere. Årene sled den fine og angste luv af min sjæl, og jeg kan altså nu tillade mig at blinke meget fortroligt og gammelkendt tværs over barndommens rædsel til tidens fare til den gamle orm.

I ved jo en del om hinanden. I al gemytlighed og ikke spor af spændende er han jo, kun en gammel løgn, og bakkens

gamle i bjerge — og med mig selv — — — nå mens jeg ligger og gør tab og gevinst op om de år, der svandt, siden jeg listede sky rundt om Kløv bakke i sikker afstand, falder søvnen nådigt over mig. Nådigt — ja, netop nådigt, for ens humør har aldrig godt af at gøre årenes triste facit op til det sidste lillebitte ciffer. Inden min bevidsthed gløder ud på det tomme, hører jeg kirkeklokken i Hjarde-maal begynder at klemte — nå, der er nok begravelse — ja — ja — sådan går det os alle, tænker jeg, kedsommeligt og

traditionelt. Men hvor er det en skøn dag at gå i mulde på. Klokkerne klemter — jævnt og taktfast — de kalder — på hvad mon? Med den tanke er jeg borte, søvnen har opslugt mig, og jeg lader dag og land — mit skønne Thyland — liv og død og alle sagn og tider på jorderig bag mine lukte øjelåg. Og dog lever det hele uden hensyn til, om mit lille jeg er det bevidst eller ej, hele vesthimmelen var blodigrød fra nord til syd. Men de flammende dybder lå kun helt nede i kimingen, dækket af tunge skyer, der for den rasende storm drev øst over, uden dog derfor at blotte mere af aftenhimmels røde baggrund. Hvor stærkt end vestenvinden blæste, hvor vildt den end drev de grønne, tungt vandrende bølgetoppe i hvidt skum, hvor skånselsløst den end piskede det arme, nøgne land — den kunne dog ikke lette den sfære af gråblå og sorte skyer, der rugede over Thylands holme og flader. Tættere og tættere bultedes blåerne sammen, mørkere og skarpere stod deres lave rand over den dunkle, røde solgrav langt, langt ude over havet mod vest. Enkelte mørke flager kunne for et øjeblik rive sig løs fra skyranden for langsomt at jage deres skygger for den flammende, døende sol, men snart piskede vinden dem igen ind til skylandets mørke kyst. En gang imellem trak der vældige, grå tæpper som i pust ind over Hanstholmens højder fra det lave, gule land neden under. Det var sandet, der vandrede ind over landet — det dækkede milevide strækninger mellem højdekuderne på Jyllands ryg: Hanstholmen, Bulbjerget, og hvad de nu hedder nord og øst på langs Vestkysten. I brede tunger, og under en stadig uhyggelig susen piskedes det i læ af Hanstholmen i en lang rimme om de lavere: Saugbjerg, Tveds- og Hillerslevbanker ind mod Balderumbjerg. Markerne lå riflede af det dækkende sand, der hytter sig sammen i dynger, sprang over disse og videre — klitten blev dannet, den vandrede.

Landet var øde — Kreaturerne lå uden for de forladte huse og blev til klitter, døde, som de var, af kvægpest og mangel på næring. Hist og her lå også et menneskeligt, nogle var vel blevet i alkoverne og havde fået fred der. De andre var flygtede ind mod Limfjordens milde kyster. Ovre i Kløvbakke og under det ganske Thy rumlede det i kalken, den forskubbede sig under jordskælvet og faldt til ro igen.

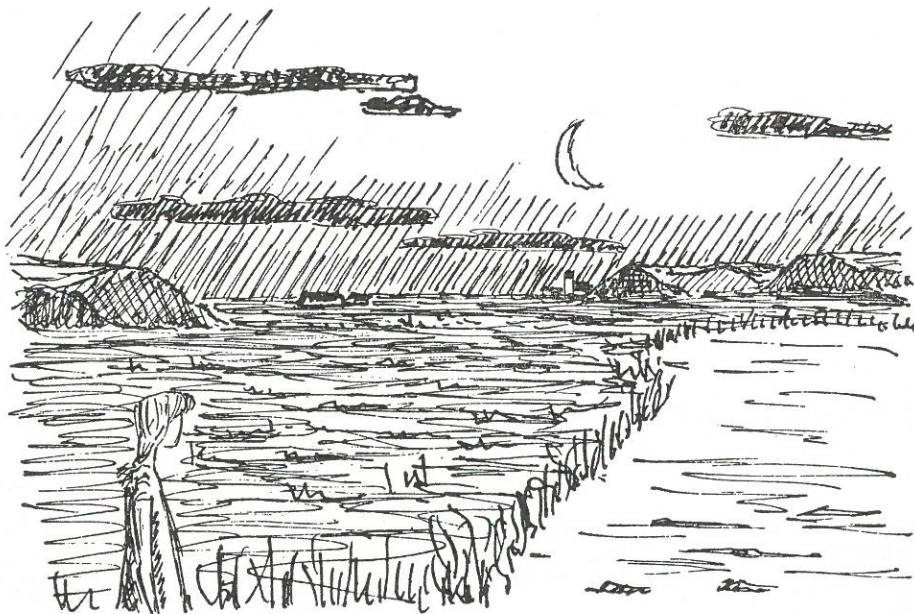
Den gamle i bjerge, Lindormen, sov uroligt og vågnede tiere, end han plejede.

Det var strenge tider for Thyland — sandflugtens og pestens tider. Pesten var grum — med to ansigter på toppen af sit raslende skelet var hun vandret over Eurupa, gennem Jylland og rasede nu vildt heroppe, fordi hun ikke kunne komme længere. Det ene ansigt vendte hun mod kvæget, — og det døde, hvor det stod eller lå — det andet grinende mod menneskene, der skrigende med rædsel og smerte sank sammen for hendes blik eller flygtede sanseløst fra ager og hjem. Og de så sig ikke tilbage, — den, der vovede det, vendte med et skrig gnidende øjnene atter hovedet i flugtens retning mod øst. — Mod øst — for stormen piskede sandets diamanthårde kisel imod dem, det sved som glødende nåle i øjne og hud. Pesten selv stod yderst på hagen og gjaldrede ud mod det hav hun ikke kunne nå over. Hun følte, hun skulle dø her. Hun levede kun i ødelæggelse og rædsel. — Og nu var der ikke mere at ødelægge og skræmme, havet satte en strengere herre ind mod hende — sandflugten — en herre der ikke drog så vidt omkring som hun, men var grundigere, — der blev ikke liv i århundreder efter, hvor den havde sat sin fod.

Og himlens røde lys slukkedes i vest, mens stormen steg i hvin fra det piskende sand og den tunge brølen fra havet, som knustes mod de stærke skrænter. Pestens uhyggelige skikkelse ude på yderste hage svandt mod den døende sol, og natten opslugte hende. Hun sås ikke mere. Ud på

morgenen slog vinden om, den flakkede gennem dagen med svindende styrke rundt fra alle hjørner og lagde sig, da himlen igen rødmenende redte solen seng ude i de vestlige, havfjerne huse, hvor den går tilhvile. Den gamle i bjerge faldt atter i god

alene tilbage? Han råbte — — intet svarede. Hans ansigt var stadig vendt mod vest. Han blev derfor den første mand, som han var den sidste, — for han blev. Nede i den døde by, hvor huse og gårde lå med nøgne tagspær, rørtagene var pisket af,

og dyb søvn, det stundede mod gode tider for det hærgede Thyland.

Inde i Hillerslevby blev der åbnet en dør, og en stor dreng, en yngling, ravede ud over hellen. En flog af pestens onde kappe havde strejft ham og slået ham omkuld, men han levede op igen, på det at han var kaldet til at fuldbyrde slægtens skæbne heroppe. Den hårde skæbne, der blev givet slægten i det land, og hvorfor den må blive der, og kun der i godt som ondt — i kamp og fred, i nød og glæde og sejgt arbejde for det daglige brød.

En god skæbne, der knytter land og slægt uløseligt sammen — manden og mulden, som sammen avler brødet — hjemmet og samfundene.

Længe gik han og ledte — var han helt

og væltede mure, lyste kirken. Dens grå granit og røde tegl, dens tårn og blytækte tag stod upåvirket, som før stormtiderne satte ind.

Men den var stum.

I århundreder havde den talt med malm-tunger ud over landet, dens klokker kaldte manende morgen og aften til samling for mennesker om de største ting, og til liv og død kaldte de — når det nyfødte væsen blev lyst i kuld og køn for slægten, eller de døde gik tilbage til mulden. Han så mod vest, og han så, at aftentimen var inde, men stumme var Thylands klokker.

Det var vel med en ubevidst følelse, at med ham var hjemmet, orden og redelighed vendt tilbage til det døde land, at han langsomt gik ned mod kirken — — og

lidt efter rungede aftenklokkeslagene ud fra det syngende tårn.

Den kaldte: er der nogen — — er der nogen?

Den manede vægtigt — er her nogen — jeg er her — hjemme er her endnu — kom — kom — kom!

Pludselig slap han rebet og lyttede.

Jo — der var en klokke, som svarede — — — magtfuld nåede dens slag over til ham — vidt over holme, agre og øde enge.

Han så mod lyden — jo — der var Hjardemaal kirke. Han stirrede over mod dens tårn, der lige nåede over bakketoppen der langt mod nord, hvor bakkerne ved Kløv lukkede synskredsen af.

Han greb igen rebet — og i hurtig og forjættelsesfuld takt klemte de to klokker glade til hinanden. Han vidste, det var ham, den anden råbte efter — — — gledere og mere fortrøstningsfuldt er aldrig solen blevet ringet til hvile end hin aften efter stormen — den sidste storm i en streng tid — oppe i Thy.

For de mødte hinanden ude i kærene — og de var jo så to, dreng og pige, mand og kvinde. Og ved dem kaldtes landet til live igen for slægten.

Sådan siger et af de sagn, der aldrig skal dø, sålænge slægten lever og landet står.

Lyden af klemtende klokker rungede i mit øre, da jeg vågnede i min høstak oppe på Ballerum bjerg. Fra Hillerslev, fra Tveds, fra Hjardemaals og fra Hundstrups kaldte og manede klokkerne til hvile for folk og fæ, for sol og arbejde. Landet lå i det røde skær fra den flammende vesthimmel levende og åndende for mig.

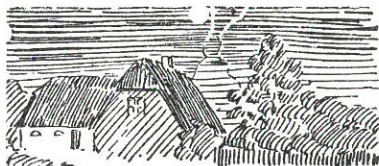
I mit sind dirrede det af en sød og usigelig rig følelse. Var det mon en genklang af det paradys, de to gik indtil, da de hin aften mødtes derude i kærene og genskabte menneskelivet?

Ja, sådan må det være, for deres blod strømmer i min åre, så vist som også jeg er en af slægten, rundet og næret af den muld, de to atter ved deres arbejde viede til livet — menneskelivet, som er lige rigt og vidunderligt, hvor på jordens kreds det end leves, — for den der føler sig hjemme.

Jeg lå stille og var hjemme, ikke sandt, — Thylands kaldende klokker sang deres aftensang vidt ud over holme, agre og hvide kær.

Og jeg følte kun mit sind som en almægtig jublende tak for livet og landet, der blev mit.

Bertel Budtz Müller

Wor ejen Serkus

En Par Grynt om, hwans
vi saante goe aa lawwer

Naar vi ska te aa law Ywl po æ Land aa i æ By
aa trønger te nøj Løsen, ja, saa kommer „Ywl i Thy“.
Dæ blywwer møj forannered lissom Oer aa Daww di goer,
men „Ywl i Thy“ den kommer lissom all de ajje Oer.

Aa hæe ka vi løes Krønniker, som kloeg Folk di haa skrøwen —
nøj aa ed æ troværdig nok, men nøj æ kaski Løwn.
De æ no de — en Graaen Kulør dæ ska da po wor Lyw,
aa saanten gue Parabel den ka wæer te Tidsfodryw.

Men helsen ka en aalen jen wal fo en Kromm aa laww
we aa fotæll om nøj, dæ æ passiered i æ Daww.
Dæ skie da hæe po æ Ejn i Gronden manne Teng,
naar saante jen wel broeg si Øwn aa si sæ lidt omkreng.

Vi haaed en Gaang en Serkus Mieh, aa den va stue aa flot,
men dæ kam ajje Tier, aa saa gik ed it saa godt.
De Serkus, vi ska ha aa si hæe we wos no om Daww,
de blywe kons te de, vi saante siel ka go aa laww.

En gue Kakel pleje vi aa lie, naar de æ kold,
men alle Kakler blywe no som gammel Skrammel sold.
Nej, no ska vi ha Ullifyer aa Fjernwarm fra en Sie —
de hiele ska wæer Mekanik — saa foe wor Pængg jo skrie!

I Hanste æ di no saa glaae fu de di foe en Havn,
den ska nok blyw — de trowwe di da — wos hwærjen te nøj Gavn.
Men di æ gall po æ Sirene, de ska æ sørme loww —
i manne Herrens Tier haae di it hat Ro aa soww.

Di gammel Thyboer wa nue Kaael, de ka vi si i Hou,
di gik aa grawed etter Flint, aa de va i fu Sjøv,
nej, di sku ha nøj, di ku sæel — saa jen ka da fostaa,
di haaj ed akkuraat som wos — æ Pængg wild it foslaa!

Vi bøgger Skueler rojn omkreng saa flott, te Jøsses Kos,
vi skændes om ed, aa vi kommer somtie op aa slaas.
Ja, siel en Præjst ka komm po Kant mæ ajje stue Kaael,
aa fue aa sejj hans Menning foe han Lov te aa betaael.

Vi snakked hels i manne Oer om Skueler, dæ wa smoe,
dem ku vi it undwæer, nej, dem sku vi pas epoe.
En bette Skuel wa møj bæjst fu wos aa fu wo Baer —
men æ Skueler, som vi bøgger no, di blywwe staer aa staer.

De kan wær wonskle aa hold Bondd i en Kommunekaes,
fu dæ ska broges manne Pængg — ja, de ska nok ku paes —
aa goe dæ saa en Million op ajje jen si Nejjl,
saa kommer æ Kommune da fo Aller ued aa sejjl.

I Hvidbjerre-Ljøngs Kommune haae di Optimister wæt,
æ Sownraae töt i Vinter di æ Skatter nie ku sætt —
de gjow di — fu de gik saa godt — jo wes, I ska ha Tak —
no tenker æ, te di æ we aa før en ajjen Snak.

Hæe wejsterpoe i Jylland de lidt træls jo oltie gik,
men no ska vi jo si, om it vi ka komm op aa kikk.
Vi snakker om Fabrekker hæe fu Halm aa Pap aa Spaaen,
aa kaski æ dæ osse Pængg i oll wor Stien og Saaen.

En Flywplads sku vi osse ha, aa den sku helst wær stue,
den legger vi i Ræhr, fu vi tøws den Plads æ gue.
Aa saa ka fremmed Folk jo i en Faart da komm herhen —
aa lie vi dem it, saa ka di snaae komm væk ijen.

We Kollerup dæ faanged di en rejtig løwwen Hwaael,
 en stue Høwed, ja, de wa en orlig voksen Kaael,
 men fo en trokken op o Land, de ku di it kom tel,
 aa saa kam Falck po Feskeri mæ Kran og Motorspel.

Fræ Engeland te Gøteborg dæ sejlt en Daae en Skued,
 aa den fæk fejl Bestik aa Kurs en Ste dæ wæjsterued.
 Æ Skipper ment, te han sku komm te Sverrig ettehaaen,
 men han fæk lisse stell hans Nies saat op i Agger Straaen.

Da vi fæk Lyntog sprang vi nøj saa tille a wor Sængg
 aa stormt op po æ Stasjon — men de bløw helsen strængg —
 „dem stue“ holdt Taaler indendaes aa drak Kafe de di kundd,
 aa oll vi ajje stow dæued aa frøs som smoe Hundd.

Si dem po Moss, di haae no oltie wæt nue swære Kaael,
 no wel di haae en Brow, aa den wel di nok siel betaael —
 æ Brow den kommer nok en Daae, hvis vi ka gi wos Ti,
 aa hvem dæ ska betaael en, foe vi osse nok aa si.

Æ Mølbowwer di æ gall fu de, di it mo sæel nøj Grus,
 di skjælder ued aa holder da en ræen forførdelig Hus.
 Di kywle stue Stien ætte ham „æ Øwweklet“,
 aa ønsker wes, te han en Daae da ku go hen aa strett.

We Nættetier ka vi si saa møj nue sære Teng,
 de knyger mæ „Tallerkener“, di flywe rojn omkreg —
 de blywe da fotold a Folk, vi helsen kinder godt,
 aa som da wes it haae fo manne Kafepunser faat!

En gue Røspætt de æ helsen it saa rengg en Føe,
 men no æ den Slaws Feskeri nok we aa wær laa øe,
 Vi ka it fo dem Pængg te Yngel, som vi gjæe sku ha,
 saa vi foe si aa klaaer wos mæ en Oelkwabb no aa da.

Ja, dæ passirer møj imell wos hæe i gammel Thy,
 vi haae wor ejen Serkus po æ Land aa i æ By.
 Vi haae wor Døww — men hwans — vi haar ed rejtig skjøn illywl,
 aa no wel vi ha Fred aa Ro, fu no ska vi hold Ywl.

Peter Fidus.

Fylde ✧ Velsmag ✧ Aroma
Spangbergs kaffe

— en virkelig nydelse

Forlang den hos Deres købmand!

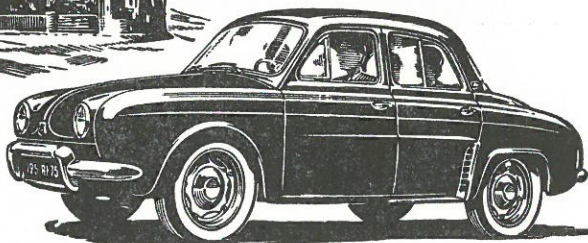
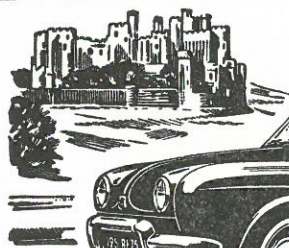

Calles konditori

CARL EJNER JACOBSEN

Storegade 8

Telefon 160

Tænk De på køb af vogn, så køb, hvor De får mest for Deres »bil-kroner«, gå til mig og se stjerneskudet fra RENAULT, den smarte.

DAUPHINE

og den smidige

4 CV

Dragsbæk automobilhandel

B. P. tanken . E. Overgaard i Thisted . Telefon 700 . aut. Renault forhandler

Søger De noget særpræget i

Gardiner

da henvend Dem til os

Vi kan levere disse klippet, syet og hængt op, alt i smagfulde faconer og ideer

MICHAEL ZOLL

Storegade

Kirkegaard's

Viktualiehandel

Ost og pålæg

✧

Frederiksgade 2 . Telefon 539

Efter juleindkøbene:

Thorstensens Konditori

Telefon 202

**Ved køb af bil, vælg et af vore
anerkendte mærker:**

Customline \approx Mainline \approx Vedette \approx Zephyr Six \approx
Consul \approx Taunus \approx Prefect \approx Anglia \approx Popular

**Gælder købet TRAKTOR – da
»FORDSON MAJOR«**

Diesel \approx Benzin \approx Petroleum

THISTED MOTOR COMPAGNI $\frac{1}{2}$

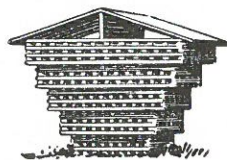
Telefon 1212

Autoriseret

Forhandler

Thisted

Chr. Sørensens Tømmerhandel

Aktieselskab \approx Thisted \approx Telefoner 57 \approx 657

Største lager af alle

bygningsartikler

Eneforhandling af

INSULITE

KUL

KOKS

CINDERS

BRÆNDELSOLIER

$\frac{1}{2}$ **KULKOMPAGNIET**

Telefon 25 . 35 . Thisted

Prima veltørret og pulveriseret

JORDBRUGSKALK

samt brændt kalk

Aktieselskabet

De forenede Kalkværker

Telefon 25 . 35 . Thisted

Knud Mortensen

Isenkram

Storegade

Telefon 400

Søger De UR som gave

Gå da til
ERNST JESPERSENS EFTF.

Urmager og optiker

Hans Hansen Vestergade 7 . Thisted . Tlf. 437

Vi har et meget stort
og smukt udvalg i de
anerkendte mærker

Brødrene
WHANSEN
ELEKTRO INSTALLATION

KUL,
KOKS,
BRIKETTER
OG OLIE

Angår det **BRÆNDSEL** da:

A/s P. O. Poulsen

**3 gode tegn for
sikker kørsel**

SHELL SERVICE-STATION

v/ Emil Lauritsen . Havnen . Tlf. 634 . Thisted

Sparekassen for Thisted Amt

OPRETTET 30. NOVEMBER 1829

Amtets ældste og største pengeinstitut

Filialer: Frøstrup, Vesløs, Koldby, V. Vildsund, Nors, Hanstholm

Ekspeditionstid: 10–12 og 13,30–16, lørdag 10–12,30

Telefoner: 1616 fl. linier.

Marius Sørensen

Juveler og guldsmed
Telefon 23

har det største udvalg
i guld- og sølvvarer til
JULEGAVER

På gensyn i forretningen!

Hilsen

Austin

SVEND JØRGENSEN · TELF. 970

Julegaver

OSCAR LUND Guldsmed

Vestergade 25 · Thisted · Telefon 540

Køb krydderier i løs vægt —
billigst hos Materialisten!

S. KROGH NIELSEN

Thisted Materialhandel

Alt i rammer — raderinger
malerier og kunsttryk
Kvalitetsarbejde i mere end 60 år

Glarvester Svend Odgaard

J. Chr. Johansens efft.
Storegade 18 · Telefon 345

B. Bjerre Christensen

statsaut. Elektroinstallatør
Nytorv 3 · Telefon 248 · Thisted

Elektroteknisk specialforretning
Elektriske anlæg af enhver art

Tapet- og farvehandel
Nytorv · Telefon 221

ROSENBERG

Leverandør til vare- og landbrugslotteriet

Skænk vin — skænk glæde
Skænk

Helstrups Vine

Wilh. Helstrups vinforretning
v/ S. W. Vøhtz

Grundlagt 1868

Thisted

LYS SKABER HYGGE

Køb julegaven hos *Siwert & Korsfelt*
Thisted

Stort udvalg i lysekroner, bordlamper
læselamper, lampetter og skærme samt
elektriske varme- og kogeapparater

Landbosparekassen i Thisted

Bergstrøms Kjoler

— en del billigere ...

Juleønsket i år

et KAMERA

- ✧ Vi har kameraer i alle prislæg fra kr. 27,- og opfeffer
- ✧ Eller måske et gavekort?
- ✧ Et års garanti på kameraer – en selvfølge
- ✧ Fuld godtgørelse ved ombytning indenfor en måned

*Selskabsfoto = Børnefoto = Pasfoto = Reklamefoto = Tekniske optagelser o. s. v.,
kort sagt: Fotografering overalt under alle forhold!*

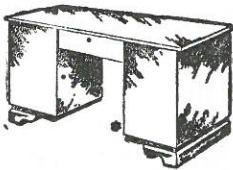
Specialforretning for FOTO og KINO

De rigtige møbler = de rigtige priser

SÅVEL TIL JUL SOM RESTEN AF ÅRET

er vi altid til tjeneste med alt i moderne enkelte møbler og hele stuer til fornuftige priser

KOM IND OG SE, HVAD VI HAR!

Den Danske Landmandsbank

Thisted afdeling

✧

Kontortid: 10–12 og 13,30–16, lørdag 10–12,30

Telefoner: 88

✧

Enhver art bankforretning udføres!

A/s Doverodde Købmandshandel

ALT I
GROVVARER

Doveroddes kontrollerede sædekorn

★

TELEFON 4 og 44

The advertisement features a black and white illustration of a Hillman 1960 sedan on the left. To the right is a close-up portrait of a woman with dark hair, looking slightly to the right. The text 'HILLMAN 1960' is written in a large, bold, sans-serif font at the top left. Below it, the phrase 'en gentleman blandt biler!' is written in a smaller, italicized serif font.

MOTOR-CENTRALEN

v/ N. Visby-Jensen

Autoriseret »BRITMO« forhandler . Strandgade 3 . Telefon 693

Klits

VASKERI & KEMISK TØJRENSNING

DRAGSBÆKVEJ 45 · TELEFON 363

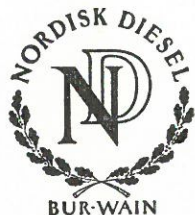
Thisted

Manchettøjsvask — Våd Vask —
Tørre Vask — Rulle Vask —
Kemisk Rensning — Presning —
Farvning

IKKE DYRERE men BEDRE

Alt i
BRÆNDELSOLIER

KJELD HØY ^{A/S}

Aut. Bur-Wain forh.

THISTED . TLF. 813 833

**Prima oksekød · kalvekød
slagteriaffald**

... samt alt i fersk, saltet eller røget flæsk, på-
læg m. m. anbefales fra vort udsalg på Strand-
vejen. — Varerne bringes overalt.

Altid 1. classes varer tilvirket under statskontrol

Thisted
Andels-Svineslagteri

Telefon 140
Thisted

Gør du mig glad, gør du mig god?

— Et musikinstrument bringer på en særlig måde glæde til hjemmet — såvel i hverdagene som til fest. — Derfor skulle De i år til jul gøre alvor af at skænke Deres børn den skønneste af alle gaver, det instrument, de så længe har ønsket sig.

Thisted Musikhus

Alt kan De få hos EJNAR CHRISTENSEN

S ^{tassaniseret}
ØDMÆLK

holdbar
vitaminrig
velsmagende

MEJERIET *Pasteur* THISTED . TELEFON 780

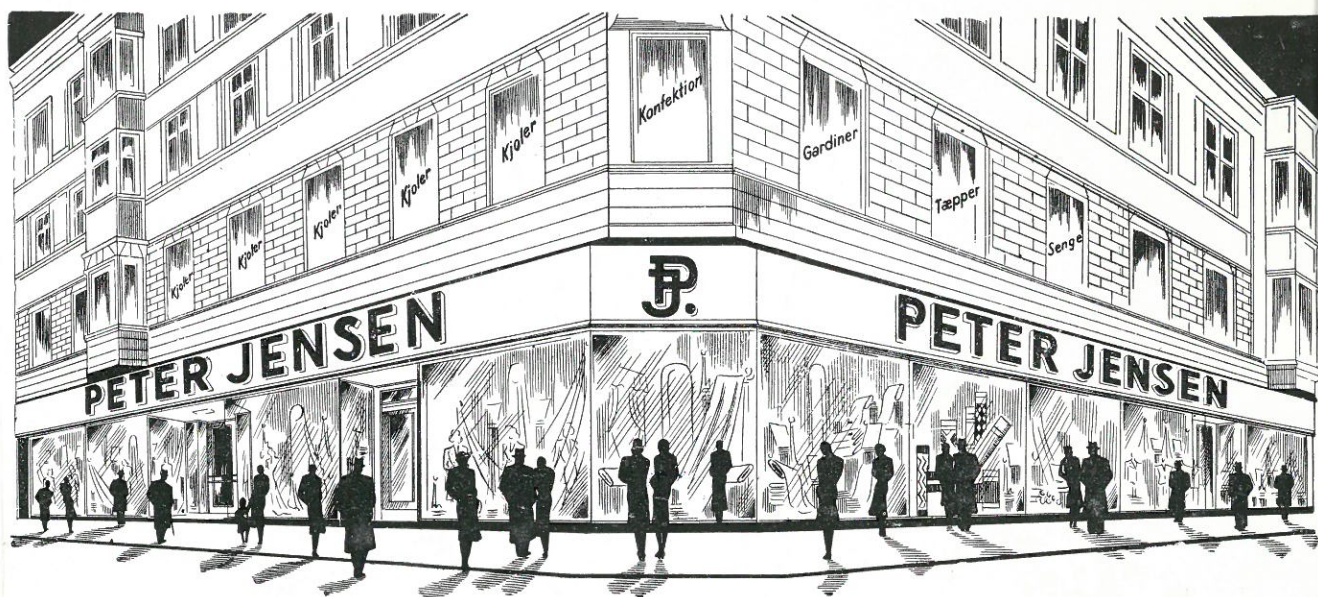
Thisted Bryghus

GULVBELÆGNING

Tal med os, fagmæssig råd og betjening. Største udvalg

THY FARVELAGER . Telefon Koldby 77

... kvalitet i hele huset -

PETER JENSEN HAR DET HELE!

Textil t
i gode

PETER JENSEN'S EFT.
MOGENS LORENTZEN

LOKAL

46.4
Thy

Jul i Thy

ex./ 1959

Gaa med hvad De vil
naar blot det
er rent

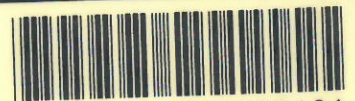

TRIKOHI

ikke til hjemlån

787

Thisted Bibliotek

VO

811308684